

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 2. szám

1997. február

Időközi választás 1997. március 9.

Tisztelt Polgártársak!

Mire ez az eszmefuttatás megjelenik, már be is indult a kampány a város első polgára cím elnyeréséért. Mikor e sorokat írom, még nem tudni, hogy hányan fognak „ringbe szállni”, de minden bizonnyal elkezdődnek a latolgotások, ha nem is nyíltan, de a háttérbe maradók között, hogy kinek, milyen az esélye, ki hol, és mennyi szavazatot tud szerezni, s az mire lesz elég? Talán még kényszerindulók is lesznek, akiket sportnyelven szólva „nyúlnak” neveznek, hogy szavazatokat szerezzenek, vagy éppen elvegyenek egy-egy indulótól.

Megfogalmazódnak a kívánalmak és elképzelések, hogy milyen legyen az új polgármester, és mit várnak el tőle? Érdemes lenne egy felmérést készíteni a lakosság körében, hogy mik a kívánalmak és elvárások a megválasztandó személyével kapcsolatban. Ha ezeket az adatokat összegyűjténék, és letennék a jelöltek elé, hogy íme, ezek az elvárások a választópolgárok részéről, meg tudnak-e felelni, vagy fel tudják-e vállalni ezeknek az óhajoknak a teljesítését, nem hiszem, hogy akadna jelölt, aki ezt megtenné. Hiszen egy komoly jelölt, ismerve a lehetőségeket és az adott helyzetet, még saját elképzeléseiről is félve nyilatkozik.

Ugyanis az érdekek ütköznek, mert más az elképzelése egy szociális segélyen élőnek, mint egy pedagógusnak, másképp látja a lehetőségeket a munkanélküli, mint a munkaadó, illetve vállalkozó stb. Mégis egyben megegyeznek: mindegyik a maga érdekét szeretné megvalósulva látni. Tehát mindenki arra szavazhat, akiben bízik, megválasztva azonban csak egy lesz. A többi „fogadó”, hogyan fogja elviselni, ha nem fut be a „lova”? Megkezdődik újra a fűrés, személyi torzszalkodás, mint az elmúlt választás után? Emlékezzenek rá! Az előző polgármester még le sem tette a hivatali esküjét, máris alkalmatlannak lett nyilvánítva, pedig a lakosság nagy többségének bizalmát élvezhette.

Tisztelt Polgártársaim!

Szent meggyőződés, hogy a jelöltek mindegyike tisztességes, és becsületes ember, mindegyik a város érdekeit tartja szem előtt. Még azt is ki merem jelenteni, hogy igen bátrak, ismervén a lehetőségeket és mozgásteret, hiszen a csapdából a kitörési lehetőség csekély. Mégis, mi motiválja, mi az az indíték, amely rajthoz állítja őket? Talán az önbizalma, vagy talán hatalomvágy? Vagy egyszerűen a rábeszélés? Nem tudjuk. De egy biztos, hogy egy kivétellel egyik jelöltnek sincs gyakorlata az önkormányzati tevékenységben! Akkor pedig tanulóként kezdenek a hátralevő másfél évet. Igaz, sokan azt mondhatják, hogy ez a másfél év nem nagy rizikó, bárkit

állíthatunk a posztra, legalább beletanul a következő választásokig. Csakhogy a mai normatíva szerinti ellátás mellett, amely állandóan fogy és a feladatok nőnek, akár csődbe is lehet vinni a várost. Miért mondom ezt? Azért, mert ha egy új ember kerül a polgármesteri székbe, nem ismeri az önkormányzás szerteágazó útvesztőit, meg kell ismernie munkatársait, a képviselőtestület tagjait, meg kell kezdenie a bizalmuk elnyerését, ki kell alakítani kapcsolatait a megyével, meg kell ismerni és tanulmányozni a város eddigi irányelveit és célkitűzéseit, a folyamatban lévő és tárgyalás alatt álló ügyeket, az ezekkel kapcsolatban már megtett intézkedéseket (ívóvízügy, telefonhálózat stb.). Mint tudjuk, a tárgyaló felek általában a beugró személyekkel bizalmatlanok, tehát meg kell győzni őket. És folytathatnám a buktatókat oldalakon keresztül, de nem teszem, hiszen polgártársaim is tisztában vannak mindezekkel a következményekkel.

De hát akkor kit válasszunk?

Erre röviden is tudnék felelni, és pedig úgy, hogy azt, aki a fent említett követelményeknek és elvárásoknak a birtokában van. És ki az? Természetesen az alpolgármester.

Csak egy feltevés, tisztelt Polgártársaim: Ha pl. a megválasztott polgármester valami oknál fogva (betegség, magasabb pozícióba helyezés stb.) nem tudja ellátni huzamosabb ideig feladatát, nem kell új polgármestert választani, mert helyette az alpolgármester veszi át az irányítást, mint jelenleg is! Tehát ha megfelelően végzi munkáját, oklanság lenne elmozdítani. Ha megfelelt, mint megbízott polgármester, akkor miért nem felelné meg, mint megválasztott polgármester? Hiszen neki helyzeti előnye van! Kifogást ellene és munkája ellen érdemben nem hallottunk. Ha egy atlétához akarom hasonlítani: Ő „be van melegítve”, tehát nem kell félni bukdácsolástól, vagy „izomhúzódástól”, azokkal szemben, akik csak úgy odaállnak a rajthoz. Ez pedig behozhatatlan előny a futónak is, de jelen esetben még a városnak is, mert nem kell a tanulópénzt megfizetni, amely igen súlyos is lehet.

Tisztelt Polgártársaim!

Ezt, amit itt leírtam, ne tekintsék pusztán propaganda beszédnek, kampányolásnak Czibulka György alpolgármester úr mellett, hanem fontolják meg gondolataimat. A Kereszténydemokrata Néppárt a folyamatosság mellett kötelezte el magát. Úgy véljük, kísérletezésre nincs se idő, se pénz.

VASZKÓ ANDRÁS

Önnek joga van tudni...

A januári számunkban már néhány mondat erejéig elmondtuk, hogy az Adózás Rendjének vonatkozó módosításával, a törvényhozók lehetőséget adtak az adóhatóságnak, hogy a jövedelem megállapításánál a „becslés”-t széles körben alkalmazza, már az 1996. évi adóbevallásoknál.

A szakmák, - ezen belül megyék, és településkategóriák - szerint meghatározott minimumértékek alatti jövedelembevallások esetén az APEH az 1996. évi jövedelemadó bevallás kiegészítésére hívhatja fel az érintetteket.

Több éve állandóan visszatérő tény, hogy miközben a bérből és fizetésből élők, az ún. alkalmazottak, egyre több személyi jövedelemadót fizetnek, az egyéni vállalkozók alig járulnak hozzá a közteherviseléshez. 1995-ös statisztika szerint az államháztartás közel 400 milliárd forintos személyi jövedelemadó bevételéből az egyéni vállalkozók befizetései mindössze 3,5 milliárd forint, tehát még az 1%-ot sem éri el! Ugyanízt a trendet mutatja az egy főre jutó átlagjövedelem is. Miközben az alkalmazottaké növekszik, az egyéni vállalkozók bevaltott jövedelme az infláció ellenére csökken. 1994 évben a bevallások szerint a főállású egyéni vállalkozók átlagosan évi 193 ezer forint jövedelmet mutattak ki, 1995-ben már csak 169 ezret, miközben az alkalmazottak átlagjövedelme ennek több mint kétszerese, közel 400 ezer forint volt. Nőtt viszont az egyéni vállalkozók kimutatott, egy főre jutó vesztesége, ami 94-ben még csak 26 ezer forint volt, 95-ben pedig már meghaladta a 34 ezer forintot.

Ha csak ezeket a számokat nézzük önmagában, akkor óriási társadalmi igazságtalanságot kell éreznünk. A személyi jövedelemadó nem az egyetlen teher, csak egy az érvényes adónemekből. Ha összeadjuk az összes adó és társadalombiztosítási terheket, akkor ismét elretentően magas számot kapunk. És ez az egyik magyarázata a terjedő fekete gazdaságnak, az adókikerülést kereső - és időnként megtalálómegoldásoknak. Egy vállalkozás sem tud fejlődni a jelenlegi elvonási terhelkekkel. Feltehetően nem hozza a várt eredményt a Pénzügyminisztérium és a Társadalombiztosítás elképzelt ez évi szigorítása, hiszen a januári hírek szerint nagyon sok egyéni vállalkozó adta vissza vállalkozási engedélyét, ami egyértelmű, hogy csökkenést fog eredményezni az 1997 évi adó és TB befizetésekben. Mert hiába csökkent az SZJA és a TB ez évi kulcsa, ha nőtt viszont az az alap, ami után fizetni kell a 39%-os társadalombiztosítási járulékot. Sajnálatos tény, hogy annyira nem egyértelmű a törvény, hogy nem győzik a hozzáértő okos emberek magyarázni a leírtakat, a januári hírek szerint az előadó termékek még az állóhelyek is megtelnek egy-egy előadás során, ahol megpróbálják értelmezni, és magyarázni a TB törvény módosítást. Visszatérve az adóbecslési eljárásra, az egyéni vállalkozók érdekképviseleti szervei alkotmányossági kifogásokat is emlegettek, de az adatvédelmi biztos szerint nem feltétlenül alkotmányellenes a becslési eljárás. A pénzügyi tárca mindenesetre azzal számol, hogy a 96 évi adóbevallásokban már érezhető lesz a hatás, hiszen „nem illik”, vagy nem tanácsos a minimális jövedelemhatároknál kevesebbet bevallani az önálló tevékenységet folytatóknak, mert különben hosszú, s igencsak aprólékos procedúra következhet. A jövedelemhatárok meghatározásánál az 1995-ös adóbevallásokat vették alapul, amelyet 20%-kal növeltek. Figyelembe vették a területi sajátosságokat is, négy település nagyság szerint téve különbséget. Az irányelvben szereplő főállás esetén néhány szakma jövedelemhatára:

	Budapest	Győr	Debrecen
Adótanácsadó	379,-	388,89	329,57 E Ft
Házt. gépszer.	179,46	202,61	171,40 E Ft
Esztergályos	467,46	479,66	406,49 E Ft

Az irányelv azt is tartalmazza, hogy kiket nem kell az adóhatóság felzáróltatnia a formanyomtatvány kitöltésére. E körbe tartoznak - többek között - azok, akik egyéb forrásból rendelkeznek az éves minimálbér v. minimál nyugdíj összegével, akik átalányadózást választottak, akik kezdő vállalkozók. Az előzetes számítás szerint cca. 50 ezer adóalanyt szólít fel 97 nyarán az adóhatóság, hogy számoljon el 1996-os

bevételeiről és kiadásairól. Az elszámolás formanyomtatványon történik. A pénzügyi tárca szándékai szerint igen aprólékos és részletes adatokra fognak rákérdezni, így többek között, hogy mennyi volt a lakás rezsije, mennyit költöttek a gyermekek iskoláztatására, milyen ingóságokat vásároltak, milyen utazásokon vettek részt, valamennyi befektetéséről és ingatlanvásárlásról is számot kell adni.

A törvény szerint az adóalanyok kell igazolnia, hogy adóalapja eltér az adóhatóság által a becslés során megállapított adóalaptól, nem pedig a hatóságnak. Az érdekképviseleti szervek arra próbálják rávenni a minisztériumot, hogy felejtse el az egész tervezett eljárást. Decemberben megküldte a PM 20 érdekképviseleti szervnek és kamarának az irányelv tervezetét, amelyek véleményezhetik a jövedelemhatárokat. De vajon ezek a szervezetek tudják-e, hogy különböző szakmákban és településeken mennyi jövedelem érhető el?... Valószínű, hogy mire ezek a hírek megjelennek, már az irányelvek is véglegessé válnak. Úgy gondoltuk, hogy mindenképpen tájékoztatjuk olvasóinkat a tervezetéről is, hogy ezzel is segítsük a 96 évi bevallás elkészítését, hogy elkerülhessék a becslési eljárás alkalmazását.

Amit az agrártámogatásról tudni kell...

Az agrártámogatás 97-ben első hallásra ellentmondásosan alakul. Drámaian szűkül a közvetlen exporttámogatásban részesülő agrártermékek köre, miközben az összes agrártámogatás nominálértékben 16,5 százalékkal nőtt. Tavaly mintegy 460 áruafajta kapott kisebb-nagyobb kiviteli támogatást, idén már csak 170. A napokban hírül adták, hogy 4 tengerentúli állam panasszal fordult a GATT (Ált. vámtarifa és Ker. Egyezmény) jogutódjaként működő Világkereskedelmi Szervezethez (WTO) mert az exporttámogatást hazánkban magasnak tartják. E panasznak az alapja részben szerződésértelmezési zavarok, valamint a 90-es évek statisztikai jelentéseinek értelmezési módszerei miatt vannak. Mindenesetre az tény, hogy a Földművelésügyi Minisztérium (FM) az Agrárrendtartási Hivatala idén több új módszer bevezetésére tett javaslatot, amelyet az agrárkormányzat el is fogadott. Ezek közül az egyik igen jelentős a 42,3 milliárd forintos piacrajutási támogatási keretből elkülönített 3 milliárd áll rendelkezésre az exporthitel támogatási rendszerre, vagy az ugyancsak 3 milliárdos forint az esetleges gabonapiaci zavarok feloldására. Mintegy másfél milliárd forinttal támogatják azokat a tejpari felvásárlókat, akik az agrártárca által minimálisan előírt árat hajlandók fizetni a termelőknél. Az agrárkormányzat számára 1997-ben összesen 100,8 milliárd forint áll rendelkezésre (tavaly ez a szám 86,5 Mrd Ft volt) A fent említett piacrajutási támogatáson felül 60,6 milliárd forintfelosztásáról dönt az FM, amiből a legnagyobb összeg a 22 milliárdos beruházási támogatás. Ebből 12,3 milliárd forint az ültetvénytelepítésre és építéstámogatásra van szárvna, amelynek odaítélése idéntől a megyei földművelési hivatalokhoz kerül! Továbbra is automatikusan és vállalkozási formától függetlenül lehet igényelni a mezőgazdasági gépbeszerzés esetén a központi támogatást, amire éves és országos szinten 8,5 milliárdot szán az FM. Újdonság még az idén, hogy nőivarú tenyészállatok beállításakor szarvasmarhánként 30, sertésenként 6-15, juhonként, illetve kecskénként 6-8 ezer forint igényelhető. Szintén érdemes megtudni, hogy a szarvasmarhák egyedi jelölését vissza nem térítendő állami támogatással segítik. Az átlagosnál gyengébb adottságú földek hasznosítóinak az idén 5,5 milliárd forint jut, ami azt jelenti, hogy szántó esetén 8 aranykoronáig 3 ezer, 8-12 között 2.500, 12-17 között pedig 2.000 forint támogatás jár hektáronként. Termőföld védelem címen 1,3 milliárd forintos keretet tartalékolnak, amelyet azok igényelhetnek, (kamattámogatás címen) akik hiteltől vásárolnak új termőföldet, és a korábban birtokukban lévő földterület legalább 10, de legfeljebb 100 hektár. Idén fordul elő először, hogy termékértékesítésre, vagy beszerzésre létrehozott új szövetkezet alapításához, illetve erdőbirtokosság társulások megalakulásához pénzügyi támogatás igényelhető. A biogazdálkodásra történő átállást - szintén újdonság - igaz, hogy viszonya kis összeggel, de ösztönzi az agrártárca.

Kedves Olvasók!

Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy a VÁROSUNK Gyomaendrőd februári száma már az INTERNETEN IS OLVASHATÓ!!

Ez elsősorban a vidéken, vagy netalán külföldön élőknek érdekes, és fontos. Kérjük a kedves Olvasókat, hogy ezt a kis cédulát juttassuk el azoknak, akik vidéken, vagy külföldön élnek, és van számítógépes hozzáférésük az Internethez.

A Városunk Gyomaendrőd a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola Home-Page-én olvasható.

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Gyertyát gyújtottak az endródi katolikusok

Január 12-én, vasárnap az esti mise után Iványi László plébános úr vezetésével az endródi hívek a II. Világháborús emlékműhöz mentek, ahol is gyertyát gyújtottak a hősi halát halt magyar katonák emlékére. 1943 január 10 és február 2-a között indított Voronyezsi hadművelet szinte megsemmisítette a Dón kanyarban katlanba zárt 200.000 főből álló Második Magyar Hadsereget. Negyvenezer halott, hetvenezer sebesült és sok tízezer hadifogoly a csata mérlege. 1943. január 12. az urívi áttörés napja, gyásznapi a magyar történelemben, ezért hajtottak fejet és gyújtották meg az emlékezés gyertyáit.

Iványi László plébános úr rövid megemlékezésében szólt arról, hogy a mai időkben is vannak szabadságukért harcolók. Emlékeztetett a nemrég véget ért délszláv harcokra és az azt követő pusztulásra. Emlékeztette híveit a Szerbiában napjainkban folyó eseményekre.

Gyertyagyújtás után a hívek imát mondtak az elesett áldozatokért.

Levél az**Önkormányzathoz**

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete január 6-iki ülésén elhatározta, hogy javasolja az Önkormányzatnak, nevezzenek el utcát a 100 éve született Vaszkó Mihályról. Íme a levél:

Gyomaendrődi Önkormányzat
Képviselő-testületének
Gyomaendrőd, Szabadságtér 1.
Tisztelt Képviselő-testület!

Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk a Testülethez, hogy Vaszkó Mihályról, születése 100. évfordulóján az endródi városrészben utcát nevezzenek el.

Kérésünket az alábbiakkal indokoljuk:

Vaszkó Mihály, 1944-ben már az Ideiglenes Debreceni Nemzetgyűlés képviselője volt 1947 év végéig, mikor lemondott képviselőségéről.

Ezt megelőzően már a 30-as évektől kezdve aktív szervezője és harcosa a Független Kisgazda mozgalomnak. Jelen van a békési zászlóbontáson és élete végéig hí maradt pártjához.

1947-től visszavonult a politikától és hosszú időn át az Endródi Egyházközség elnöke. Nevéhez fűződik az endródi templom műemlékké nyilvánítása, és a háborús károkat szenvedett templom kijavítása,

Visszavonulása után a hatalom nem hagyta nyugodni, internálótáborok és börtönök lakója lett.

Fizikailag igen, de lelkileg sohasem tudta megtörni a diktatúra.

1956-ban, hogy Endrődön nem történt lincselés, az Neki volt köszönhető. Mégis a forradalom leverése után azok juttatták börtönbe, akinek életét megemelte.

Sokak között Bajcsy Zsilinszky Endre, Féja Géza, B. Szabó István voltak jó barátai és harcostársai.

Helybéli jó barátjáról Rác Lajosról Gyomán már utca van elnevezve. Éppen most van legfőbb ideje, hogy születésének 100 éves évfordulóján Ő is utcát kapjon szülőfalujában.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hogy kérésünket támogassa és még ez évben olvashassuk Vaszkó Mihály-t mint utca-nevet.

Ajánlataink: Maxim Gorkij utca, a volt Stefánia u., ahonnan politikai pályafutása elindult, vagy Micsurin utca, mely név már rég idejéért.

Bízunk a Képviselő-testület pozitív hozzáállásában.

Tisztelettel
Vaszkó András
KDNP Gyomaendrődi
Szervezete elnöke

A kérést támogatták: az Endródi Katolikus Egyház, a Honismereti Egyesület.

KÖZÖSSÉGI HÁZ**február HAVI PROGRAMJA**

1-én 18 órától Az endródi Szent Imre Plébánia képviselőtestülete által szervezett vacsora

6-án 9-16 óráig Új és használt cipővásár

8-án 17 órától Az I. sz. Nyugdíjas Klub batyubálja

13-án 8-16 óráig Ruha és cipővásár

15-én 17 órától TEAHÁZ. Vendégünk: Mácsai Pál színművész
Az időpont a művész elfoglaltsága miatt változhat!

16-án 18 órától A Magányosok Klubja batyusbálja

17-én 18 órától FÓRUM, bemutatkoznak és a kérdésekre válaszolnak a polgármesterjelöltjeink: Czibulka György, Dr. Dávid Imre, Jenei Bálint, Kiszely István

22-én 19 órától „Farsangi randevű” bál.

EMLÉKEZÉS

Jakab Józsefné Fekécs Ida eltávozott közülünk. Fekécs János és Németh Ida lánya 1932-ben született Endrődön. Szülőfalujában végezte az elemi és a polgári iskolát. Szorgalmas, értelmes, igyekvő diák volt. Később Tanács Akadémiát is végzett levelező szakon. Majd a szakmai munkájához szükséges továbbképzéseken is részt vett. Tizennyolc éves volt, mikor az Endródi Tanácshoz került. Először adminisztrálkodott. 1956-ban kötött házasságot. Kislányuk Ida 1960-ban született. Rajongásig szerették és nagy feltétellel nevelték. 1968-ban állt ismét munkába, s több beosztásban tevékenykedett buzgalommal és szakértő ügyességgel. Volt gyámügyes, VB. Titkár helyettes, igazgatási csoportvezető, majd nyugdíjazásáig az Endródi Kirendeltség vezetője. Igazi lokálpatrióta, szülőfalujáért mindenkor kiállt, küzdött endródi volt élete végéig. Rajongva szerette két kis unokáját. Sok időt töltött velük. Csodálatos nagymama, szerető, hűséges feleség volt. Munkatársával mindig megtalálta a megfelelő hangot. Nyugdíjasként sem unatkozott. Rengeteget kézimunkázott, s mellette színdarabokat is írt.

Társadalmi temetése volt. Örizzze hála emlékét.

BULA KÁROLYNÉ

Tisztelt Olvasó!

A januári számunk hajtogatásánál több hibásan nyomott oldalt is tartalmazott egy-néhány újság. Kérjük mindazokat, akikhez ilyen hibás lap került, keressék fel szerkesztőségünket (a vidékiek levélben) és azokat ki fogjuk cserélni hibátlan példányokra.

A hibáért utólagosan elnézést kérünk!

SZERKESZTŐSÉG

Kedves olvasóink, kedves gyomaendrődiek!

Ismeretes, hogy az 1996 évi személyi jövedelemadójuknak 1%-át jótékony célra ajánlhatják fel. Kérjük, ha segíteni akar és teheti, ajánlja fel 1%-át az ENDRÓDI RÓZSAHEGYI KÁLMÁN ÁLT. ISKOLA Dr. FARKAS JÁNOS TANULMÁNYI ALAPÍTVÁNY javára.

Az alapítvány adószáma: 19062255-1-04

Címe: Gyomaendrőd, Népliget u.2. 5502.

Felajánlását előre is köszönjük: Iskolavezetés és Kuratórium

SPORT

Már hosszú a pálya csendje. Úresk a hétvégek. Két hónapja nincs foci. Még a hideg sem tudja kihűteni a labdarúgás okozta szívmelegséget. Január közepe felé végre megjelentek a fiúk. A pályáról letolt hó még falként merevedik körül. A fiúk azonban már futkosnak, rugdosnak, játszanak. Karjukat még fázón fonják össze melükön, de belülről kezd sugározni a meleg.

Új arc is van. Nagy nevű együttesből jött. A csatársort kívánja vele erősíteni a vezetőség. Viszont két ismerős nincs a kezdők között: Balázs

Zsolt; és Mester. Kár. Nagy szükség lenne rájuk. És mi igaz a kapusunk körül szállongó pletykákból?

A tabella jelenlegi állásával a szezon végén is nagyon elégedettek lennénk!

A tervezett edző mérkőzések jó kis csemegét sejtetnek. A nagy Előre (BCS) és a Szarvas (NB III.-as) együttese jó étvágycsinálók lehetnek.

Illene, hogy mi drukkerék is beleadjunk minden tőlünk telhetőt, hátha simább lesz a csapat menetelése.

Mindent bele!!!

Hajrá Barátság!

MÁRTON GÁBOR

Új lap a megyében!

Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének csabai csoportja gondozásában megjelent a KERESZTÉNY NAP I. évfolyamának első száma. (Valószínű, hogy mire ez a hír eljut olvasóinkhoz a lap többi számait is közreadják.) A KERESZTÉNY NAP megjelenését a Békéscsaba Megyei Nap támogatásának köszönheti. Üdvözljük és sok sikert kívánunk az új keresztény orgánumnak.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Dr. TÍMÁR SÁNDOR az aranyszívű

doktor bácsi

Sokgyermekes kisparaszti családból született 1902. január 26-án Endrődön. A két legfiatalabb tanult tovább: Sándor, és öccse, Benedek. Az utóbbi gyógyszerész lett. Az önekik jutó örökségből tanultak ki. Szülei: Tímár János és Tímár Viktória.

Sándor az elemi iskolát helyben végezte. A kiváló eredményt elérő fiút szülei Nagyváradra vitték gimnáziumba. Középkorúként

végül Szarvason fejezte be Trianon miatt. Ott érettségizett kitűnő eredménnyel. Majd Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi karára került. Ott szerzett általános orvosi diplomát.

Diákkori barátai közül Uhrin Nándor, a későbbi szülész és nőgyógyász, és Vaszkó Lajos gyógyszerész-gyakornok volt a legjelentősebb, és Gonda József, aki cisztercita szerzetes lett.

A diploma megszerzése után szülőfalujában praktizált nyugdíjba vonulásáig. Hosszú időn át orvoskollégái voltak: Dr. Cseh József, Dr. Weisz Aladár, és a már említett Dr. Uhrin Nándor.

Általános orvosként dolgozott: betegeket kezelte, szüléseket vezetett, baleseteket látott el, fogat kezelte.

A humánus, az emberség, a szeretet motiválta munkáját, és soha nem a minél több pénz. Többnyire a falu legszegényebb része: a Gyomavég, meg a Cigányváros volt körzete. Gyakran így intezte e' a betegei fizetnivalóját: „Tedd el a pénzedet! Válsd ki raja a felírt gyógyszert! Jobban kell az neked, mint nekem...”

Karácsonykor, Húsvétkor, Sándor-napon, Újévkor 2-3 tagú cigánybanda jelent meg köszönteni a kedves doktor urat.

A régi újságok - Gyomai Újság, Hármaskörös, Gyoma-Endrőd-Kondoros, Gyoma-Endrőd és Vidéke - lapozgatása során gyakran találkozom nevével, mert a Vöröskeresztes Bál elmaradhatatlan vendége volt, aki az aránylag magas belépődíj mellett külön adománnyal is segítette a község egészségügyének fejlődését.

Vasutas és OTBA orvos is volt. (Tüdőbetegségben elhunyt

édesapámnak is lelkiismeretes kezelője volt)

Mintha tegnap lett volna, olyan tisztán látom magam előtt a vasárnapi miséken, a Jézus szíve oltár melletti kis padon magába mélyedten. Ugyanígy feldereng alakjuk a volt Korona Mozi páholyában ülve fiatal feleségével, Homoki Irmával. (Hogy milyen filmek mentek akkor? „A harmincadik,” Dr. Kovács István, A kalotaszegi Madonna, Havasi napsütés...)

Két gyermekük született: Sándor és István.

A második világháborúban katonaeorvosi szolgálatot végzett az orosz fronton. A fogságból 1946-ban tért haza. A fronton és a fogságban tapasztaltakat az „emberi nem szégyenének” titulálta.

Háza a mostani Központi Orvosi Rendelővel szemben volt. Kifosztották. Értékes bútorait a volt Népházban fészket rakott MADISZ vette birtokba „szocialista megőrzésre.” Házában pedig az MKP rendezkedett be. Az utcafront ablakai fölött egymást érték az ótágú csillagok. A lakás feloldása során olyan fényképek is előkerültek, melyek boncgyakorlatokat örökítettek meg. Azt híresztelték, hogy „orosz katonákat végez ki” az orvos. Volt zsidó munkaszolgálatosok személyesen igazolták a doktor úr humánus, emberszerető fronton végzett munkáját. Így a Rákosi Mátyáshoz írt vádak elbuktak.

Visszakapta házát.

A szélsőséges baloldaliak még így is sok kellemetlenséget szereztek a családnak. Az idősebb fia továbbtanulását minden módon gátolni igyekeztek. Így a szülői terv, hogy az elsőszülött fiú majd folytatja apja munkáját, lehetetlenné vált, ugyanis X kategóriásnak minősítették, azaz osztályidegennek. Szó sem lehetett az orvosi pályára kerülésről. Későbbi tanulását csak nagy vargabetűvel lehetett végeznie.

A 60-as években fogszakorvosi vizsgát tett jeles eredménnyel. Ettől kezdve fogásként is tevékenykedett nyugdíjazásáig.

Szabadidejét kertészkedéssel és egy ideig tenyészállattartással tette színessé. Kertje olyan volt, mint egy gyönyörű mini park. Csodálatos rózsák, virágok, mesés gyümölcsök díszlettek benne. Locsolt, gyomlált, permetezett, metszett...

Maga mellett tevékenykedtette két fiát. (Nem estek messze az almák a fájuktól!)

Idősebb korában az unokákkal foglalkozott nagy szeretettel.

Lényéből áradt a szeretet, a nyugalom, az emberség. Nem politizált. Tette munkáját elkötelezett hivatástudattal, szakértelemmel, bölcsen. A világ eseményeit azonban mindvégig élénk figyelemmel kísérte, és józan, igaz véleményeket alkotott.

1983-ban kórházi kivizsgálás közben, Mezőtúron érte a halál. Temetésén egy méltató szó sem hangzott el a község vezetése részéről, pedig ötven évig fáradhatatlanul tevékenykedett a lakosság egészségéért. A népes gyászoló tömeg előtt Réthy atya köszönt el a hithű, Istennek, embernek bőkezűen mindent megadó, nagyszerű, keresztény tudóstól, aki „példás élettel bizonyította, hogy modernül is lehet istenfélő életet élni.”

A búcsúztató két utolsó strófájával zárom emlékezésemet:

...

Nem ismertem fáradságot, próbáltam lehetlent, Fájdalomból, bajból láttam sok elképzelhetlent. Életemet arra tettem, hogy segítsek a bajon; könnyítettem igaz szívvvel öregem, fiatalon.

Most testemet visszaadom áldott szülőföldemnek, Lelkemet pedig teremtő, szerető Istenemnek. Enyéim és ismerősök vegyék köszönetem. Ti érezhettétek sokszor igaz szeretetemet.

Szent Pál: „A szeretet soha el nem múlik.”
Tehát örökké köztünk él az arany szívű doktor úr.

Katolikus Krónika

FEBRUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

február 2. vasárnap:	Urunk bemutatása (Gyertyaszentelő Boldogasszony)
február 3. hétfő:	Szent Balázs püspök és vértanú
február 11. kedd:	A Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária
február 12. szerda:	HAMVAZÓSZERDA, a nagyböjti időszak kezdete
február 14. péntek	Szent Cirill szerzetes és Szent Metód püspök, Európa társvédőszentjei
február 22. szombat:	Szent Péter apostol székfoglalása
február 24. hétfő:	Szent Mátás apostol

100 éves a hunyai templom. Írás a 7. oldalon.
Április 6-án, délután 16 órakor Hunyán bérmálás lesz.

Február 11.

- A BETEGEK VILÁGNAPJA

II. János-Pál pápa üzenettel fordul a világ betegeihez. Ebből az üzenetből közlünk most részleteket.

Ti, betegségben szenvedő Kedves Emberek, legyetek képesek a szeretetben megtalálni „szomorúságotok üdvözítő értelmét és a megfelelő választ minden kérdésekre.” Magasztos küldetésetek van az Egyház és a társadalom javára. „Ti, akiket letör a szenvedés, legelöl álltok azok között, akiket az Isten szeret. Jézus ugyanazzal a szerető gondoskodással tekint reátok, ahogyan rátekintett mindazokra, akikkel Palesztina útjain találkozott, szeretete soha nem fog elhagyni benneteket”. Szünetesetek ajándéka által próbálatok meg nagylelkű tanúi lenni ennek a kitüntető szeretetnek, amellyel az emberiség üdvösségéért sokat tehetnek.

A betegséget és szenvedést, amelynek léte nem tagadható, az olyan társadalom, mint a jelenlegi - amely jövőjét a jóléti és fogyasztói társadalomként építi fel, és mindent sikeresen és a nyereségen keresztül mér le - minden illúzió nélkül értelmetlennek, és kizárólag a tudomány és technika eszközeivel legyőzhetőnek tartja.

Az emberi ész számára a betegség és szenvedés kétségtelenül korlátozó és próbatétel jellegű. Krisztus keresztjének fényénél azonban egy különleges pillanatban a hit növekedéséhez vezethet, és érzékeny műszerként hozzájárulhat - egységben Jézussal, a Megváltóval - az üdvösség isteni művének beteljesüléséhez. ...

Jézus példáját követve „irgalmas szamaritánusként” kell közelítenünk a szenvedő ember felé. Meg kell tanulnunk „az Emberfiát szolgálni az emberben” ... Egy társadalmat az jellemez, hogy milyen figyelmet szentel a szenvedőknek és milyen magatartást tanúsít velük szemben.

... Ezért ismételtén és határozottan felszólítom a társadalom vezetőit, a közegészségügy nemzetközi és országos szervezeteit, az egészségügyi dolgozókat, az önkéntes társulásokat, és az összes jóakarató embert, hogy csatlakozzanak az elkötelezett Egyházhoz, amely Krisztus tanítását követve a szenvedők szolgálatának tanúságtétele által hirdeti az Evangéliumot.

Nemsokára elérkezik az új első osztályosok beíratásának ideje.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola szép környezetben, jól felszerelt körülmények között, a színvonalas oktatás és nevelés mellett a keresztény értékeket, hitet is közvetíti.

Olyan tanulók jelentkezését várjuk, ahol a gyermek környezetében, családjában ezt értékelik, folytatni kívánják.

MISEREND FEBRUÁRBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 5 óra, hétköznap: reggel fél 8
Öregszőlő, Szent Imre iskola: február 2, délután 2 óra
(minden hónap 1. vasárnapja)
Nagylapos: február 16, du. 2 óra (a hónap 3. vasárnapja)

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnája:

február 9, és 23, fél 12-kor. (a hónap 2. és 4. vasárnapján)

Gyoma:

Vasárnaponként: februárban még 11 óra

(amíg a plébános atya teljes fel nem gyógyul)
hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra

hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 5 óra

Az 1 %...

Rendelkezési lehetőség a személyi jövedelemadó meghatározott részéről

Az 1996. december 26-án megjelent 1996. évi CXXVI. sz. törvény rendelkezik a személyi jövedelemadó 1 százalékának felajánlási lehetőségéről, és a teendőkről. Eszerint a magánszemély az adóbevallásával egyidőben, zárt borítékban az adóbevallási csomagban, vagy munkáltatói elszámolás esetén a munkáltatónak közvetlenül átadva jelölheti meg azt a nonprofit szervezetet, vagy a törvényben meghatározott azon országos közgyűjteményt, vagy kulturális intézményt, amelyet támogatni kíván.

A Magyar Kormányval tárgyaló Szentszéki Bizottság nyilatkozata szerint „a Katolikus Egyház nem kíván élni azzal a lehetőséggel, amelyet a törvény a jelenlegi formájában tartalmaz”. A nyilatkozat teljes szövege az Új Ember 1997. január 12-i számában olvasható. A MKPK Állandó Tanácsa állásfoglalása szerint ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy sem a katolikus egyház, sem a katolikus egyházi intézmények, sem az egyházi jogi személyiséggel rendelkező alapítványok, sem azok a szervezetek, amelyek nevében a „katolikus” szó szerepet nem kerülhetnek be a kedvezményezett körbe.

Talán sokan nem is tudják...

... hogy a világ egyik legnagyobb rádiója, a Pápa Rádiója, a Vatikáni Rádió, melynek naponta van magyar nyelvű műsora is. Keressük meg, hallgassuk naponta!

Minden este 19.15 - 19.30 között, majd másnap megismétlik 5.45 - 6.00 óra között.

Hullámhosszak:

középhullám: 1530, 1611 KHz,
rövidhullám: 13, 16 19, 31, 41, 49.

75 méteren.

műhold: EUTELSAT II-F1 13° kelet, 10.9897 GHz

Ha már a modem tájékoztatósi eszközöknél tartunk, megemlítem, hogy azok a kedves Olvasók, akiknek lehetőségük van számítógépet elérni, és Internet hozzáférésük is van, ott is sok egyházi oldal található. A teljesség igénye nélkül néhányat leközölök. Kérem a kedves Olvasókat, ha más érdekes oldalakat is találnak, írják meg nekem E-mailon, hogy lapunkban közkinccsé tehessem. (Címem: ivanyi@moha.szikszi.hu)

A Vatikán: <http://www.vatican.va>

Pannonhalmi Főapátság: <http://www.osb.hu>

magyar katolikus oldalak:

<http://www.tiszanet.hu/internetto/friss/link/katol.htm>

Az olalt összeállította:
Iványi László plébános

Nem a rang utáni kórság visz, hanem az ügy, amiért két évvel ezelőtt elköteleztem magam

- Mondanál valamit a családról?

- A családom felvidéki származású. Nagyapám Érsekújvár mellett, Tardoskedden volt vasutas. Édesapámnak öt gyermeke született, én vagyok a legidősebb. 1947-ben a kitelepítések idején kerültek Magyarországra, először Gyomára, majd Endrődre. Édesapám tanyai tanító volt. Tanított Telken, Öregszőlőben és sokáig Ugaron. Én is tanító lettem: a tanyákon 15 évig tanítottam, Varjason 7 évet, Nagylaposton 8 évet. A tanyán minden az iskola körül zajlott, a tanyai tanítás életforma volt, egész embert kívánt. Nagyon nehéz, de nagyon szép évek voltak.

- 1994-ben képviselő lettél. Képviselőből alpolgármester, most megbízott polgármester vagy, és indulsz a polgármester-választáson is. De hogy kezdődött?

- Gyomán lakom a lakótelepen. Az 1994-es választáskor a gyomaendrődi vállalkozók és a Béke Vadásztársaság tagjai felkerestek, hogy nem indulnék-e képviselőnek. Akik felkértek, sem igazán számítottak arra, hogy „befutó” leszek, én sem számítottam erre, hogy őszinte legyek. De a lakosság döntése alapján én lettem a 4-es választókerület képviselője. Így kezdődött.

- Czibulka Gyurkának, a tanítónak mindig sok barátja volt. Hogy lenne ez Czibulka György polgármester úrnál?

- Én úgy érzem nem változom meg, sőt akkor még fontosabbnak tartanám az emberekkel való kapcsolattartást. Eddig sem rúgtam fel a barátságokat, maradtam, aki voltam. Nem a rang utáni kórság visz, hanem az ügy, amiért két évvel ezelőtt elköteleztem magam.

- Fontosnak tartod a lakosság tájékoztatását?

- Azoknak, akik megválasztottak bennünket, joguk van arra, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék a munkánkat. A fogadó óráknál korszerűbb és jobb lenne a kábeltelevíziós vagy a városi rádiós tájékoztatás. Akkor látnák, és hallanák a választókat, mit mond a képviselőjük. Akkor talán jobban megértené a lakosság, azt a lehetetlen helyzetet is, hogy miért éppen azok emelik az adót és a vízdíjat, akiknek a lakosság érdekeit kellene képviselni. Mert nem tudnak mást tenni.

- Minden polgármesternek nehéz dolga van. Hát még annak, aki Gyomaendrődön lesz azzá.

- Így van. Nagyon nagy kompromisszumkészség kell. El kell ismerni a gyomai értékeket is, és az endrődi emberek jogait is.

- Testületi ülésen észrevettem már, hogy jó a diplomáciai érzéked.

- Ez nem tudatos. Én alapvetően igyekszem elkerülni az elkerülhető ütközéseket, és ha csak van valami olyan megoldás, ami mindenki számára elfogadható, azt próbálom megkeresni.

- Sok fontos feladat sorakozik a

Beszélgetés Czibulka György polgármester-jelölttel

városháza asztalán. Ezek közül mit tartasz a legfontosabbnak?

- A jó ivóvíz megoldását. Azt a vizet, ami itt van, nem lehet használni. Beszéltem egy szülővel, első osztályos volt a gyermeke ősszel, aki be volt rendelve Szegedre a klinikára pajzsmirigyes vizsgálatra. Tőle hallottam, hogy 12 gyomaendrődi gyermeket rendeltek be pajzsmirigy szűrésre.

A víz Mezőberény felől jöhet vagy Szeghalom felől. Mezőberény közelebb van, tehát onnan olcsóbb az idevezetés. 450-500 millió forintból van szó. 2000 októberében lenne az átadás. Ez rengeteg pénz, csak állami segítséggel, pályázat útján lehet megoldani. De a pályázathoz is hozzá kell tenni az önerőt. Ez nem mindig volt így. 37 település úgy kapott vizet, hogy egy árva fillér önerőt sem tett hozzá, pedig akkor is elő volt írva. Most már kérik 50-50%-ban. A pályázatot már beadtuk, de a nagyobb mértékű önerős hozzájárulás nagy gondot okoz. De a pályázatot mindenképpen fenn kell tartani, ha jó ivóvizet akarunk végre. Csak közben minden lehetséges módon pénzt kell szerezni...A víz a legfontosabb az emberek egészsége miatt is, és azért is, mert ha nincs jó vizünk, nem lehet élelmiszeripar sem, de a turista se jön ide szívesen, és még sorolhatnám.

- Tetszik az embereknek az idegenforgalmi programod is.

- Olyan lehetőségeink vannak, hogy ezeket vétek lenne nem kihasználni! Maga a természetes környezet - a Körös a rengeteg holtágával -, de az emberek által létrehozott értékek: Tájház, Képtár, Motormúzeum, Nyomdamúzeum, a város szép épületei, a sok nyaraló. Ez utóbbiak kihasználtsága, sajnos, alig 10%-os. Vannak, akik főleg azért építettek nyaralót, hogy azt kiadhassák, és így jussanak

jövedelemhez. Ezt is jól kell menedzselni a város vezetésének, ebben koordinál majd az Idegenforgalmi Iroda: Elhíresztelni a lehetőségeket az országban-világban. Ennek az irodának a létrehozása már az én tevékenységemhez fűződik.

- A falusi túrizmus mit jelent konkrétan?

- Ebben érintett lesz mindkét városrész. Mivel Endrőd a falusi jellegét jobban megőrizte, feltétlenül érintett lesz a falusi túrizmusban. Az endrődi tanyákon élt emberek híresek voltak a rendszeretetről. Az udvarok fel voltak seperve, mindig tapasztottak, meszeltek, gyönyörűség volt ránézni a házakra. Nagyon sok szép falusi jellegű ház van még mindig, főleg a külső részeken. Arrafelé az utcák is tiszták, a hátsó udvarok is, csend van, nyugalom. A frissen fejt tejet, a friss gyümölcsöt, mindezt nagyon sokra becsülik a német vagy a svájci turisták. Idősebb asszonyok is foglalkozhatnak ezzel: hálólhelyet adnak, étkezést kínálnak. Fel kell mérni, hogy kik szeretnének ezzel foglalkozni, ez is az Idegenforgalmi Iroda dolga lesz. Gyomán a termálfvíz ad jó lehetőségeket. Legalább olyan minőségűnek tartják a vizünket, mint az egri gyógyfürdő vizét. Most Illés úr akar a volt Házii par helyén egy nagyon szép, nyolcvan ágyas szállót kialakítani termálfvízzel, szaunával.

- Az önkormányzatnak gazdálkodni kell. Mi erről a véleményed?

- Abban az értelemben nem értek ezzel egyet, ha valaki ez alatt azt érti, hogy az önkormányzat hozzon létre ipari üzemeket. Nem ez a feladatunk. Nekünk menedzselni kell a várost, és működtetni az intézményeket. Ahhoz, hogy valaki gazdálkodni tudjon, ahhoz vagyoni kell. Régen volt vagyona az előjáróságnak, a föld. Jelenleg 1700 ha vitatott földje van az önkormányzatnak. Én azt szeretném, ha a föld idehozná a hasznot Gyomaendrődre. Úgy gondolom, hogy két hónapon belül eldőlt a föld sorsa. Az ingatlanok eladásából sem folyt be a várt összeg. De ezek az épületek olyanok voltak, hogy a fenntartásuk sokba került volna.

- Az endrődi szolgáltató házból kiköltöztek, most üresen áll. Ez a legrosszabb megoldás.

- Nem tudjuk eladni. Talán túl magasra tartjuk az árát.

Összefoglalva, én nem tudok forintot termelni, de arra törekszem, hogy minél több pénzhez jusson a város, és hogy az itt élő emberek pénzteremtő lehetőséghez jussanak. Ez az én gazdasági szemléletem, ehhez kérem a támogatást.

- Köszönjük a beszélgetést, és sikereket kívánunk.

Kedves olvasóinktól pedig azt kérjük, hogy ha csak tehetik, menjenek el szavazni március 9-én. A saját településünk sorsába talán több eséllyel tudunk beleszólni, mint az országos ügyekbe.

A beszélgetést lejegyezte Hornokné Németh Eszter

Közérdekű tájékoztató

Új töltőállomás Gyomaendrődön

A MOL 2000-es töltőállomással kapcsolatban az egyeztetések a PRIMAGÁZZal és a MÁV-val megtörténtek. Jelenleg különböző szakhatósági engedélyek beszerzése folyik. Ezek után a kész títusterv adaptálása történik a konkrét helyre. Várhatóan a következő hónapban történnek a szerződés kötések. Ezt követően kezdődnek a lakosság számára is látványos munkálatok, a tulajdonképpeni építkezés, melynek több fázisa lesz. Talajfelszín alatti munkák: tartályok, csővezetékek, mosóvíztisztító elhelyezése. Felszín feletti munkák: kútkezelő épület, autómosó, kútfejek elhelyezése, shopok építése stb. utak, térburkolat készítése, forgalomszervezés. E munkák elvégzése után egy rendezett körülmények között működő töltőállomás szolgáltatásait veheti igénybe a lakosság és az átutazók.

Újabb információk telefonügyben

Nagyon sok telefonra váró polgártársunk szíves érdeklődésére közöljük, hogy Kocspák Mihály úr a HUNGAROTEL Rt. Békés megyei vezetője tájékoztatása szerint Gyomaendrődön fényképpel történik a hálózat kiépítése. A munkákat a Fázis Kft. végzi. Kissé csúsznak a munkálatok, de a cég létszámnöveléssel próbálja hátrányát behozni és eredetileg vállalt ütemet tartani. Telefonbekötésekre tehát várhatóan ez év harmadik negyedében kerülhet sor.

Rendkívüli önkormányzati testületi ülés

(Újabb fejlemények az ivóvíz ügyében)

Amikor azt hittük, hogy víz ügyben a legjobb úton járunk, hogy 30 millió forintos saját erő biztosítása mellett elfogadták 791.750.000 forintos pályázatunkat, s ügyünk a parlament elé kerülhet, vártuk a számunka kedvező döntést. Ekkor, mint égből a villámcsapás ért bennünket a Belügyminisztériumból a közlés, hogy 50%-os saját erőt kell biztosítanunk. Ha ezt nem vállaljuk, akkor elveszhet minden reményünk, hogy valaha is jó minőségű ivóvízhez jussunk.

Többszöri egyeztetés után került sor február 21-én a rendkívüli testületi ülésre, ahol úgy döntöttünk, pályázatot módosítjuk, hogy az elfogadható legyen. Különböző pályázatokkal megkíséreljük a szükséges pénz előteremtését.

Bízom a jövőben és pályázataink sikerében!

Bízom abban, hogy a Magyar Országgyűlés végre meghallgatja kérésünket és - ami pályázatunkból is egyértelműen kiderül, hogy jelenlegi ivóvizünk szennyezett, sőt rákkeltő anyagokat is tartalmaz - számunkra kedvező döntést hoz. Nem kívánjuk eladósítani a várost, a közel 400 millió forint - esetleg olcsóbb megoldással 200 millió - saját erőt 4 év alatt pályázati pénzekből meg tudjuk szerezni. Úgy gondolom, hogy célunk megvalósítható, ha kitartó, kemény, együttes munkára és az Önök segítségére számíthatok.

Czibulka György

„A művész dolga az álmodás”

Mondotta Felkai Eszter színésznő azon a sajtó tájékoztatón, amelyre lapunkat is meghívták, abból az alkalomból, hogy tájékoztatót nyújtsanak a békéscsabai VÁROSHÁZI ESTÉK '97 nagyívű, merész programjának ismertetésére.

Színházlátogató, szórakozni vágyó közönségünknek kívánom tehát tájékoztatni.

Papp Lajos békéscsabai polgármester, Szilvási Ferenc a közművelődési bizottság elnöke, és két művész Felkai Eszter, Hodú József mondták el a sajtó munkatársainak terveiket „álmodásaikat”. A városháza felújítás alatt álló középső udvara ad majd helyet a szórakozni vágyóknak. Lesz itt „Krúdy kocsmá, Kávészó, és alkotó művészetek bemutatkozása a zenétől a képzőművészeteken át a népművészetig, a néptáncig szabadtéri előadások keretében. A „ház” hangulata visszaidézi majd a „boldog békeidőket” Szórakozhat itt óvodásoktól a nagyszülőig mindenki, ki felkeresi e mini fesztivált.

A tervezett bruttó bekerülési összeg 20 millió forint. Ezt próbálják most a szervezők előteremteni. Reméljük sikerül nekik, s mi nézők, boldogan szórakozhatunk majd az alatt a 9-10 nap alatt, amikor a Csaba expo is megrendezésre kerül, mert hogy ezzel egy időben tervezik e művészi eseménysorozatot.

Nyilván lesz még lehetőség arra, hogy olvasóinkat tájékoztassuk az eseményekről. Egyelőre csak annyit, hogy e program keretében kerül sor Arnold és Bach „Apa csak egy van” című bohózatának bemutatására II. 24-én a békéscsabai Jókai Színházban. A történet egy osztrák kisvárosban játszódik az 1920-as években. És akik előadják: Hodu József, Gálfi László jászai-díjas, Felkai Eszter jászai-díjas Jancsik Ferenc, Kovács Edit, Paczui Gabriella és Ács Tibor. A rendező Kun Zsuzsa.

100 éves a hunyai templom

Erre a szép évfordulóra emlékezve visszazúgunk a múltba, az endrődi plébánia Historia Domusából idézzük az idevonatkozó részeket, a korabeli helyesírás szerint.

„1897. Április 25. vasárnap. A kondoros-tanyai templom alapjának megáldása.

Ennek az eszméjét az illető tanyaiak 1895-ben pendítették meg. Ez év őszén e célra adakozásra lettek a hívek felszólítva, s megajánlottak a téglaegetéshez szükséges szalmán kívül: 2193 forintot 5 év alatti fizetési kötelezettség mellett. Hunya J. József igen alkalmas helyen egy 1080 n. öles portát ajándékozott, a mely mellett a plébános jövendő lelkészteleknek egy 1000 n. öles holdat vett 400 frton (n. öle 40 kr. Így adott el a birtokos 500 és 1000 n. öles területeket szőlőskerteknek a templomporta mellett) 5 évi törlesztésre. Ezen a telken 1896 tavaszán 103 ezer téglát égettek, melyhez Oláh, gyomai téglagyáras, még 1000 darab kitűnő minőségűt ajándékozott. 1896 decemberben Schiefner Ede kanonok, volt endrődi plébános is 1000 frtot ajándékozott. Árvai Imre, hegybeli kőműves tervezte a 22,22 meter hosszú és 11,22 meter széles, alsó részében kiépített, de felül ideiglenesen csak deszkából készítettő toronnyal ellátott templomot, melynek költségvetése a következő: I. föld és kőművmunka (anyag nélkül) 1280.14 - II. az általadandó kőműves anyagok (éles homok, mész, cement, cserép, aszfalt - 104.000 téglá és helybeli puha homok már megvolt) 1002,04 fr - III. Ácsanyagok 1060 - IV. toronyfedél anyagok (fa, vas) 120.80 f - V. ácsmunka 426 f 45 - VI. Asztalos, üveges, lakatos, mázoló munka (ide értve: szószelek, 22 pad, karzat, deszkamennyezet festés is 937 f 36, összesen 4824 f 08. Ez némi levonással püspöki helybenhagyást nyert, azonban tekintve a vállalkozó megokolt kérését, az egész összeg meglőn neki ígérve. December végeig befolyt az ajánlatok, és Schiefner ajándokából 1671 frt. 1897 áprilisban a püspök is adott 400 frtot, azonfelül a helybeli kálvária alappól 10 esztendei törlesztésre 5% mellett 240 forint kölcsönt engedélyezett, melynek törlesztéséhez az anyatemplom is hozzájárul évi 100 frtintal.

Így tehát az építés 1897 tavaszán megkezdődhetett. Az alapkőbe következő emlékirat záródott: 'Az olvasónak üdvözet az Urban! Az üdv 1897. évének április 25-én tétellett le alapja ezen templomnak, mely az endrődi hívek és Schiefner Ede pápai prelátus, nváradai prépost-kanonok adakozásából, Sz. László magyar király tiszteletére, Magyarország ezer évi fennállásának ünneplése idejében tervezve, épült. - A kath. Egyház feje volt ekkor XIII. Leo Pápa - Magyarország apost. koronás királya I. Ferencz József - a nagyváradai I. sz. egyházmegye Püspöke dr. Schlauch Lőrinc bibornok, ki éppen ekkor készült aranymiséjét megtartani - Békésvármegye főispánja a pár nap előtt beigtattott dr. Lukács György - endrődi plébános Grócz Béla c. prépost és ker. esperes - az egyháztanács világi elnöke Hunya Mihály - községi bíró ifj. Uhrin József - I-ső jegyző Viskovics Ignác - vállalkozó Árvai Imre. - Szolgáljon a teljes Szentháromság egy Isten dicsőségére - a Bold. Szűz Mária és Sz. László királyunk tiszteletére - Endrőd népe vallásos buzgalmanak és lelki üdvösségének előmozdítására." (folytatjuk)

ADATOK A GYOMAI ÉS IKTÁRI BETHLEN NEMZETSÉG EREDETÉHEZ

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem
(1580-1629)

Somogyi György festménye

Örvendetes tény, hogy Bethlen Gábor - a református erdélyi fejedelem - nevét az egyik gyomaendrői középiskola örökölte meg. Bethlen Gábor politikai és vallási tekintetben még ma is sok vitát kavarázó alakja, több szálon is kötődik városunkhoz. Ősei az első foglalás jogán voltak Gyomának s a vele szomszédos rég elpusztult kis falvaknak - Mikólaka, Téglástelek, Özed - birtokosai. Endröd falu életében pedig erdélyi fejedelemsége idején volt szerepe, amikor is ott több családnak nemességét adott, (Tímár Antal: Endröd története a XV-XVII. században. Városunk III. Évf. 1. szám 7. old. és 2. szám 7. old.) illetve nemesi jogaikban megerősítette. A közkézen forgó történeti irodalom röviden összefoglalva úgy tudja, hogy az erdélyi fejedelem Bethlen Gábor nemzetsége Temes és Zaránd (elpusztult megye) megyei birtokos család a török elől Erdélybe húzódva, az ottani fejedelmeknek hű szolgálatokat téve kapták Marosillye birtokot és tartozékait. Többten téves adatokat közölnek, s ezt sajnálatos módon, kritikátlanul, neves szerzők is átveszik. Ilyen például, hogy „Nemzetsége kezdetben a Gyoma határában lévő Bethelnösiben élt...” holott ez a falu éppen a róluik elnevezett Zaránd megyei Ősi falu.

(Barcza József Bethlen Gábor, a református fejedelem Bp. 1980 11. old., Gottyán János: Hitünk hősei Bp.1978. 70-81. old., Makkai László Bethlen Gábor emlékezete Bp. 1980. 25. old., Bolza Ilona - Romsics

Ignác 1988. Bethlen István emlékiratai 1944. Bp. 7. old. Mándoky-Kongur István: 1993. A kun nyelv magyarországi emlékei Karcag, 134. old.)

Arról már nem is beszélve, hogy legtöbbször egynek veszik, összekeverik a gyomai és iktári Bethlen nemzetséget az erdélyi - később grófi címet kapott - bethleni Bethlen nemzetséggel. Karácsonyi János és a Haán - Zsilinszky - féle Békés megyei oklevéltár hiteles adatokkal igazolja, Bethlen Gábor nemzetségének a Békés megyei Gyoma ősi birtokról (ius prima occupationes = első foglalás jogán) való eredetét. A nemzetség már a XII. században - egy korabeli okirat szerint - három ágra szakadt, nevezetesen; BETLEN, LÖKÖS, MACZONKA.

A Lökös ág kihalt, A Maczonka ágbeliek Gyoma és tartozékai mellé kapták szolgálataikért a Túróc megyei Necpált, s ekkor lettek Neczpáliak. Majd fiágon kihaltak s leányági örökösödés jogán a JUSTH nemzetség kapta Necpált. de egyúttal felvették a NECZPÁLI - JUSTH nevet. A Bethlen ág férfi tagjai Zsigmond királynak tett szolgálataikért kapták a Temes megyei Iktárt és más Zaránd megyei birtokokat, s hosszas pereskedés után családi osztozkodás, egyezség alapján Gyoma birtokából végképpen kikerültek.

(Karácsonyi János: Bethlen Gábor erdélyi fejedelem ősei - TURUL 1987. 15. kötet. 2. füzet.49-57. old., Borsa István: A Justh család levéltára 1274-1525. Bp.1991.)

A magam szerény feltételezése szerint az ősfoglalás jogán birtokos Bethlen nemzetség közös őse lehetett egy Gyoma nevű - a településnek nevet adó - személy, hiszen Gyoma személynév volt a magyar régiségben, s éppen a legrégebb un. „törökös” réteghez tartozik. Éppen úgy, mint Ege, a határba beolvadt, elpusztult falunak is nevet adó személynév.

(Ld. Gyoma nevet, Várad Regestrum, szerk. Kandra Kabos Bp.1898. 239, 275, 448. old. Boros J. - Rapcsányi L. : Vendégségben őseinknél Bp. 1975. 164 - 165. old. Gyoma nevű folyó Baskiriában., a Szinyei -Merse nemzetség ősei; de genere Gyoma.)

A régi „törökös” személynév réteghez tartozik a Bethlen személynév is, e nevünk a régiségben először 1641-ben fordul elő BEKLEN alakban egy kötszállási kun vezérnek nevéként, de még a XVIII. században is megtaláljuk Beklen, később Betlen alakban. Jelentése; vártak lenni, őrződve, őrizve lenni, megóvott, őrződj meg, légy óvott.

(Nándoky-Kongur István A kun nyelv magyarországi emlékei Karcag, 1993. 134. old.)

CS. SZABÓ ISTVÁN

Valentin napra virág helyett

Ha itt hagysz...

Mikor új, nagy vágyaktól űzve
itt hagysz egyedül, másra vársz,
a csend zengésbe vegyül, tűzbe,
s ha visszajössz, hamut találsz.

Ha elmész tőlem, vad viharba
csap át a május szent hatalma,
míg bögi zengő, vad dalát.
lesodor minden orgonát.

Ha nyáron hagysz itt, a magányban,
a forgó szél zöld lombot kerget,
s a hulló jég agyonveri
a gyümölcsöstől roskadó kertet.

Télen utánad hóviharban
úttévesztett emberek halnak,
akik mennek, hogy megkeressék
forrását az új tavasz-dalnak.

Ősszel karoló, fojtó sárba
hullnak a sárga, aszott lombok,
mert voltak, akik nagyon hittek,
olyan eszelős vén bolondok.

MÁRTON GÁBOR

a legnagyobb csodák
a legnagyobb csöndben
születnek

IFJÚSÁGI OLDAL IFJÚSÁGI OLDAL IFJÚSÁGI

A fiatalok közül talán kevesen tudják, hogy Magyarországon 1996-ban másodszor rendeztek JCM Bált, ahol egy gálaműsor keretében díjaztak tíz kiemelkedő fiatalot.

Erről szeretnélek titeket tájékoztatni, először egy történeti áttekintéssel, majd a győztesek bemutatásával.

A THE OUTSTANDING YOUNG PERSONS (TOYP) program 1938-ban indult el Amerikában azzal a céllal, hogy minden évben felhívják az amerikai nép figyelmét tíz kiemelkedő teljesítményt nyújtó fiatalra. A nagyszerű UNITED STATES JUNIOR CHAMBER OF COMMERCE által szervezett program keretében az évek során számos - később látványos sikert befutó - fiatalot díjaztak. (A díjazottak között találhatjuk: J. F. Kennedy volt USA elnökét, O. Welles szintészt és rendezőt, W. Gretzky jégkorongozót) E mellett azonban sok olyan értékes személyiségre is bukkantak a pályázat nyertesei között, akik sohasem váltak ismertté, tevékenységük mégis kiemelkedőnek mondható.

A program nemzetközi sikere 1952-ben kezdődött, s manapság mintegy 30 országban fut évente az országos TOYP program.

Közép-kelet Európában a JUNIOR CHAMBER MAGYARORSZÁG vállalkozott elsőként arra, hogy egy a nemzetközi szabványoknak is megfelelő programot indítson el, TÍZ KIEMELKEDŐ FIATAL címen. A JC MAGYARORSZÁG nem titkolt célja, hogy ez a program váljon a legnagyobb presztízsértékűvé a hazánkban futó hasonló jellegű programok közül. Sikeres példaképeket, és olyan fiatal vezetőket kíván reflektorfénybe állítani, akik, ha csak egy „téglaival” is, de hozzájárulnak az emberiség előrehaladásához. A pályázat öt kategóriában hirdetett győzteseket.

1. TÁRSADALMI, KARITATÍV KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Ágostonné Alpár Vera, 25 éves, Budapestről
A Magyar Rádióban kezdett dolgozni másodállásban. Itt kezdett a Szoció-műhelynél és a Kisebbségi Részlegnél a hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozni. A Fővárosi Szociális Központ egyik hajléktalan szállásán helyezkedett el és dolgozik azóta is, mint szociális munkás. Olyan csoportfoglalkozásokat szervez a hajléktalanok számára, amelyen kommunikációs- és kreativitás-fejlesztő gyakorlatokkal segíti őket az önálló életükhöz szükséges képességek elsajátításában. Megjelentette egy hajléktalan „kliense” novellás kötetét: „Haza... a börtönbe” címmel.

Nógrádi Zoltán, 27 éves, Mórahalomról

Ő hazánk legfiatalabb polgármestere 1994 óta. Tevékenységét számos hiányt pótló intézmény, egyesület, alapítvány, szervezet fémjelzi. Közvetlen, vagy közvetett segítséget nyújt 25 aktív csoportosulásnak, melyeknek célja az ember-emberen való segítség. Ilyenek: ESÉLY szociális alapítvány, EGY-MÁSÉRT szociális Egyesület, MORAKERT Beszerző és Értékesítő Szövetkezet, stb.

2. TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Ők voltak tízen

Dr. Balla József, 37 éves, Debrecenből
Bátyjával együtt 12 éve vizsgálja az érlelmeszesedés okát s befolyásoló tényezőit. Meghívták az USA-beli Minnestona egyetemre, ahol egy kutatócsoport tagjaként felfedezte a FERRITIN védő szerepét az érlelmeszesedéssel szemben. A világon elsőként írta le, és bizonyította, hogy az E vitamin betöltheti ezt a védő hatást. 1994-ben az USA-ban a fiatal kutatók évente megítélt legmagasabb díját, 1996-ban az egyik legnagyobb amerikai kutatási elismerést kapta.

Benedek Balázs, 21 éves, Budapestről

Jelenleg a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola hallgatója. Társaival olyan nyomtatott fejlesztett ki (szabadalmaztatott), ami lehetővé teszi a látók és nem látók közötti egyszerű, számítógépes kapcsolatteremtést. Így a nyomtató, egy felismerő programja révén az írásbeli gondolatcsere kérdése is megoldódott.

3. ÜZLETI ÉLET KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Ungvölgyi János, 32 éves üzemmérnök, Gyomaendrődről

Ez az elismerés számomra újabb erőt és lendületet adott további munkámhoz. Büszke vagyok arra, hogy én is a győztesek között lehettem, és ezzel nem csak városomat, de Békés megyét is képviselhettem.

Kovács István, 37 éves, Sóstófürdőről

Közgazdász. 1989-90-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében kidolgozott egy vállalkozás-élelénkítő programot, amely 1990 augusztusában alapítvány formájában is létrejött, mely alapítvány vezetője lett. Célja, hogy a régió súlyos elmaradottságának megszüntetése e non profit alapítvány segítségével. Elméletét, mint meghívott, számos nemzetközi konferencián ismertette.

4. KÖRNYEZETVÉDELMELEK KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Dr. Kiss Ferenc, 38 éves, Nyíregyházáról

A Bessenyei György Tanárképző Főiskola Környezettudományi Tanszékének vezetője, főiskolai docens. Hazánkban 1992-ben először indította el a környezetvédelmi tanári szak nap-pali tagozatát. 1993-ban megalapította Környezettudományi tanszékét. Jelmondata: „Pénz nélkül elképzelhető a jövő, de természeti környezet nélkül nem élhet az emberiség.”

Dr. Puky Miklós, 35 éves, Budapestről

Biológus, számos tudományos társaság tagja. Tíz évvel ez előtt megalapította a VARANGY akciócsoportot, amelynek keretében 200-250 fő munkáját irányítja. Tevékenységükkel felkeltették a figyelmet az úton áthaladó állatok sorsa iránt. Foglalkoznak a vízi környezet általános vizsgálatával, az ivóvizek ingyenes analizálásával. Munkásságát a Pro Natura Díj, '92 Ford Európai Természetvédelmi Díj, elismerések méltatják.

5. KULTÚRA, SPORT KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Dr. Magyar Gábor, 35 éves, Tahitófaluról
Háziorvos. A gyógyításon kívül állattenyésztéssel is foglalkozik. Őshonos, magyar állatfajtákat ment meg a kipusztulástól, mindezt az ősi, magyar földművelő és állattenyésztő módszerre építve, felelevenítve az akkori életformát. Létrehozott egy „élő” múzeumot, melyet egy falumúzeummal szeretne összekötni. Régi használati tárgyakat, néprajzi és gazdaságtörténeti anyagokat gyűjt. Létrehozott egy nomád haditorna csoportot. A Szent György Lovagrend felvette tagjai sorába.

Tauker Tamás, 31 éves, Simontornyáról

1992-ben tornatanárként lehetővé tette, hogy 12 általános iskolás gyermek váltófutással, saját erejével kijusson Barcelonába, az Olimpiára. 1996-ban pedig 8 lány és 5 fiú jutott ki ugyanígy Atlantába. A távolság 4.500 km, melyből csak Párizs-New York utat tették meg repülőgéppel.

VILÁG TOYP - KÖRNYEZETVÉDELMI KATEGÓRIA GYŐZTESE

Bíró György, 33 éves, Vácraól

Az egyes országok kategória győztesei közül választják meg a „világ győztest.” A Tíz. Kiemelkedő Fialat 10 világyőztese közül a környezetvédelmi kategóriában az egyik magyar volt Bíró György személyében.

Vácott a Polgármesteri Hivatal környezetvédelmi osztályának vezetője. Előadásokat tart, a helyi környezetvédő és városvédő egyesületek, alapítványok tagja, környezetvédelmi napokat szervez. Összefogta a környék 12 legszennyezettebb települését a „Piszkos 12”-t és megoldásokat dolgozott ki a szennyeződések csökkentésére. Vácott elindította a szelektív hulladékgyűjtést, az iskolában elemgyűjtő akciót szervezett. Nevéhez fűződik az „ültess fát az elmúlás ellen” nevű program. Sikerült az egész város lakóinak gondolkodásmódját befolyásolni.

Kedves fiatalok!

Láthatjátok, hogy milyen egyszerű fiatalok élnek közöttünk, akikről eddig bizony nem is hallottunk. A Magyarországi Ifjúsági Kamara 1997-ben is meg fogja hirdetni e pályázatot. Már előre gondolkodjatok azon, hogy pályázatok-e, vagy nem. Ha van bátorságod, és tettel is már valamit városodért, hazáért, ne habozz. küldd el pályázatodat. Figyeld a médiákat, ahol erről majd hallasz. A pályázati felhívást lapunk is közé fogja tenni. Ha úgy gondolod, hogy még nem tettel eleget, ne búslakodj. Előbb, utóbb a te időd is eljön!

Befejezésül idézem az Ifjúsági Kamara tagjának, a II. Nemzetközi JC Bál szervezőjének szavait, melyet lapunk számára mondott: „Az 1996-os győztesek tevékenysége, emberi tartása, az életről alkotott felfogása bizonyítja, hogy Magyarországon manapság is születnek értékek. 170-nél is több kiváló értékes fiatal mutatkozott be a pályázat során, akik közül természetesen mindenki nem lehet győztes. Ez a program azonban valóban olyan, ahol nincsenek vesztesek.”

UNGVÖLGYI JÁNOS

Fejezetek a régmúlt időkből XIV.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(közigazgatás, oktatás, vallás II.)

A jegyzői hivatal Endrődön már az újratelepülés évében, illetve még korábban, Nemeskereiben is létezett. Az első jegyző (és tanító) Zsámbok István halála után a jegyzői és tanítói hivatalt kettéválasztották. Zsámbok utóda Nidda János már „csak” jegyző volt. Jegyzőt a község mindig maga választott - földesúri bejegyzés ehhez nem volt szükséges, - s alkalmatlanság esetén el is bocsáthatta. A nótárius kötelességei közé tartozott a község számadásainak, jegyzőkönyveinek elkészítése, a vármegyéhez és a földesúrhoz címzett kérvények „esedező levelek” megírása, a szolgabíráknak küldött jelentések megfogalmazása, s az „adófizető lakosok” ügyeinek felvétele. A jegyző számára a falu 1758-ban építette fel az un. nótárius-házat, a „nemes vármegye fiscalis kvartélyát”, teljes fizetésére vonatkozóan azonban, sajnos, csak a XVIII. század végi adat áll rendelkezésünkre. 1794-ben Nagy Istvánt választották meg jegyzőnek, s éves járandóságát a következőképpen állapították meg:

- 100 forintkészpénz,
- 12 köböl búza, (egy köböl = kb.125 liter)
- 1 hizott sertés,
- 100 font tehénhús (1 font = 0.56 kg)
- 100 font só,
- 30 font faggyú,
- 12 icce vaj,
- 100 font borsó,
- 4 öl fa (1 öl = 6,5 m³)
- télen fűtésbeli provisio, (juttatás)
- az uraságtól 1 sessio (telek) föld.

Az előzőekben említett Zsámbok Istvánt tanítóként 1733-tól Kovács András követte. Ő és utódai 1759-ig a tanítás mellett kántorként is tevékenykedtek. Az első iskolaépületet a régi templom melletti „faluközpontban” már az újratelepülés utáni években felépítették a lakosok. Igaz ez csak paticsból készült, ezért helyette 1755-ben vályogból újat építettek. 1787-ben amikor a kántori és tanítói hivatalt véglegesen ketté választották, a község megszerezte a régi katonaszállásoló épületet, s az iskolát is ide költöztették. Mindhárom épületben egy tanteremben folyt a tanítás, és egyetlen tanító irányításával tanultak a gyerekek. A helytartótanács 1770-ben elrendelte, hogy a megyei iskolákról a vármegyék szolgabíráik révén tegyenek jelentést. Az 1771-es Békés megyei jelentés Endrődre vonatkozó része ezeket az adatokat tartalmazta: „Ignatius Koncz... Discipulos et Discipules informat no.70 in litteris cognoscendis Lectura Doctrina fidei Christiana ac Arithmetica” (Koncz Ignác 70 fiút és lányt tanít a betűk ismeretére, a keresztény hit(tételek) olvasására és tanulmányozására, s számtanra.) Mivel 1771-ben Endrőd lakossága már 2000 körül lehetett, azoknak a gyerekeknek a száma, akiknek iskolába kellett volna járniuk, minden bizonnyal sokkal több volt, mint 70 fő, tehát a szülők nem járatták gyermekeiket rendszeresen iskolába. Tessedik Sámuel által írt sorokat, amelyben a XVIII. század végi szarvasi népoktatás problémáit vázolja, akár Endrődre is érthetjük: „Télen az iskola tele nagyon, nyáron és tavasszal üres... A parasztnak szüksége

van a gyermekre odahaza, a kertekben, a kenderföldön, a mezőn a marha mellett, és... a rendelt iskolai órák idejében sokszor nála nélkül nem lehet.” A gyermekek rendszeres iskolába járása ügyében csak az hozott némi javulást, amikor 1786-ban az iskolák nagyszünetét szeptember-október hónapról július-augusztusra helyezték át. továbbá problémát jelentett, hogy a XVIII. században még az alsó fokú iskolákban tantárgyak és tankönyvek tulajdonképpen nem voltak. Mint a szolgabírói jelentés mutatja, a katekizmus, illetve a biblia segítségével tanultak meg a gyerekek írni-olvasni. Megtanították velük a matematika (arithmetica) alapjait, s természetesen a „tanterv” fontos eleme volt a hittan.

Az iskolák az egyházak irányítása alatt álltak, így az endrői ludigmagisternek a mindenkori plébános volt a felettese. Az oktatás 1787-ig valószínűleg nemcsak magyarul, hanem szlovákul is folyt. 1787-ben Hvál Tamást Bikály Péter plébános felmentette a tanítás alól, s ugyanakkor Verner Jakab nagyváradi tankerületi főigazgató Kovács Pált küldte Endrődre tanítónak. Kovács nem beszélt szlovákul, ezért azok a lakosok, akik még ekkor is ragaszkodtak a szlovák nyelvhez, panaszt tettek az új tanító kinevezése ellen a helytartótanácsnál. Olyan tanítót kértek, aki szlovákul is tud. A helytartótanács Verner Jakabot (!) küldte ki az eset kivizsgálásra. Miután megállapították, hogy az endrődiek között csak 15 van olyan, aki nem ért magyarul, a kérelmet elutasították.

Végezetül néhány példa a tanítói járandómkre:

„18 forint készpénz, ezenkívül 23 forint értékben természetbeni járandóság (hús, só stb.), 80 köböl gabona, 3 köblös búza, 3 köblös árpaföld, összesen 116 rhénes forint.” (Kovalcsik György éves járandósága, 1766)

„217 1/2 pozsonyi mérő búza (1 p.m. = 62,53 liter), 12 mérő gabonával bevetett föld, 5 szekér széna, 50 font só, 50 font hús és 6 rhénes forint készpénz” (Koncz Ignác járandósága, 1771)

„A gyermekek tanításáért készpénz 20 forint, 5 itce vaj, 3 öl fa, 50 font só, 50 font hús, 13 font faggyú, azonkívül fűtőből szükséges provisio.” (Hvál Tamás éves járandósága, 1785)

Az 1785-ös járandóságánál már nem szerepel a földjuttatás, nyilván azért, mert ekkorra állandósult a tanítói fizetés egyik elemeként az 5/8 sessió föld. (A jegyzői és tanítói fizetések reálértékének meghatározásához segítséget nyújthatnak a XVIII.század végi árviszonyok:

- 1 pozsonyi mérő búza 2-3 Ft,
- 1 hizott liba 1 Ft, 1 ló 80-100 Ft,
- 1 pár csizma 8 Ft,
- 1 utibunda 80 Ft,
- 1 rizsma (1000 ív) papiros 4-7 Ft,
- 1 tutaj fa 6-10 Ft,
- 1 lovas kocsi 30-40 Ft,
- egy jobb fajta parasztház kb.1000 Ft.)

TÍMÁR ANTAL

Jegyzők és (kántor) tanítók Endrődön a XVIII. században

Jegyzők:	(kántor)tanítók:
1731-1732 Zsámbok István	1731-1732 Zsámbok István
1732-1743 Nidda János	1733-1735 Kovács András
1743-1746 Sztrenszky (Sterneckzy) János	1736-1740 Nidda Péter
1746-1754 Tezarovics Mihály	1741-174? Kelemen Péter
1754-1762 Vámosy György	1742-1745 Kovarcsi János
1763-1773 Schlamatinger György	1752-1766 Veréb Mihály
1773-1775 Palójtai Antal	(1759-1771) kántor Vaszkó György)
1775-1776 Labodi István	1766-1771 Kovalcsik György
1776-1781 Vranovics József	1771-1782 Koncz Ignác
1781-1784 Somodi György	(1779-1781 kántor: Vaszkó András)
1784-1794 Vámosy István	1782-1787 Hvál Tamás
1794-1799 Nagy István	(1787-1792 csak kántor)
1799-1807 Salacz Ferenc	1787-1791 Kovács Pál
	(1792-1794 kántor Csábi Pál)
	1791-1831 Berta János
	(1794-1798 kántor Soóvári Gábor)

HÍREK ERDÉLYBŐL (BIHAR MEGYEI ESEMÉNYEK)

Modok Gusztáv az új bihar megyei alprefektus

Ez év elején iktatták be hivatalába Bihar megye új alprefektusát (alispánját) Modok Gusztáv személyében, akit az RMDSZ jelölte erre a tisztségre.

A jogász-közgazdász az 1996-os novemberi országos választásokon az RMDSZ Bihar megyei listáján szenátor jelölt volt, a júniusi helyhatósági választásokon pedig megyei városi tanácsosi címet szerzett. Ez utóbbi tisztségről kellett most összeférhetetlenség címén lemondania.

Modok Gusztáv 1938-ban született Mezőtelegden (Bihar m.), 1960-ban végezte el a Babes-Bolyai egyetem jogi karát, 1987-ben pedig közgazdasági diplomát szerzett.

Dolgozott az élesdi néptanácsnál, a Szilágy megyei Statisztikai Igazgatóságnál, az élesdi cementgyárban, a sonkolyosi bányavállalatnál, majd egy nagyváradi magáncég gazdasági igazgatója 1993-ban.

Bemutató beszédében kihangsúlyozta a törvényesség betartását, s azt, hogy a jogszabályok szövegét összhangba kell hozni a gyakorlati alkalmazással. Napi teendői mellett említette a téli rossz időjárási viszonyok miatt kialakult gondokat, pl. járhatóvá kell tenni az utakat.

A magyar nyelv használatával kapcsolatban megemlítette, hogy a jelenlegi törvények bizonyos határok közé szorítják a kisebbségi nyelv használatát, s ezért szükségesnek tart egy törvénymódosítást is, így a kétnyelvű helységtáblák használatával kapcsolatban.

Egyik legfontosabb probléma a gazdasági önállóság megszerzése, mert e nélkül nincs helyi autonómia sem. Jelenleg a helyi költségvetés nagy része kormányleosztásból származik. Ugyanakkor a pénzügyi autonómia megteremtése nem érvényesíthető a valódi helyi, illetve megyei autonómiát!

Fogadás a Lorántffyban

Immár hagyománnyá vált, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület elnöksége új évi seregszemlére hívja meg Nagyvárad vallási, közeleti, kulturális életének személyiségeit. A fogadást ez alkalommal is a református gimnázium Kölesséri Sámuel termében tartották. Tőkés László és Tempfli József püspökök üdvözlő-emlékbeszéde után Varga Gábor Bihar megyei RMDSZ-elnök és Csapó József szenátor szövegezte az egybe-

gyűltekekhez.

A fogadás - mint minden alkalommal - ezúttal is jótékony célú volt. A szervezők a Sulyok István főiskola zenetagozatának fejlesztésére kértek adományokat és megajánlásokat. Az iskola zenetagozatának diákjai is jelen voltak az estélyen. Méghozzá muzsikával: előbb Kristófi János vezényelte kamarakórus adott elő klasszikus egyházi kórusműveket, majd a már néhány hónap alatt népszerűvé vált Palló együttes játszott vérbeli táncmuzsikát, amelyet néhány ügyes leányzó énekszóval kísért. Az ifjú egyházenészek, zenetanárnak készülő sokoldalúságát bizonyította, hogy bemutatkozott a részben toborzott KIM-band együttes is, mely főleg dzsessz és rock jellegű számokat játszott a fiatalok örömeire. Az egyházi és profán zene így fért meg egymás mellett a Lórántffyban...

Az est folyamán kiosztották a Közjó szolgálatában díjat is. A díszoklevelet ez alkalommal a Tibor Ernő Galéria tagjai kapták.

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

Nagyvárad örökifjú öregdiákok

A Nagyváradai Premontrei Öregdiákok Egyesülete fennállásának második évfordulóját ünnepelte a közelmúltban.

Talán nem érdemtelen megemlíteni, hogy Váradhegyfokon már 1230-tól létezett a II. István által alapított Premontrei Prépostság. Nagyváradon pedig 1808-tól 1923-ig, valamint 1940-48 között a Jászóvári Premontrei Kanonokrend paptanárai által irányított főgimnázium áldásos tevékenységet folytatott a tudomány, a kultúra, a vallásos világnézet kialakításában és fejlesztésében, országos és nemzetközi hírű tudósokat és közeleti személyiségeket nevelve. Az iskola valóságos szellemi bölcső volt, az általános és szakmai műveltség bástyája, a humanizmus, az emberszeretet és tolerancia jegyében nevelkedtek itt a generációk.

Az Egyesület céljairól, terveiről négy-nyelvű szórólap adott hírt, eljuttatva több mint 115 rendházba, plébániára szerte a nagyvilágban. Így szoros kapcsolat alakult ki a gödöllői, a kassai és szombathelyi öregdiákokkal.

A közgyűlés megválasztotta új vezetőségét, s a javaslatok alapján 22 pontban vázolta az elkövetkezendő idők ten-nivalóit.

Pászati Ottó
az Egyesület elnöke

„... megmarad egy diadalmas erdélyi-igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”
Kós Károly 1925.

Erdélyi főpapok a pápánál

„Mi nem vagyunk ellenségei sem az ateistáknak, sem a kommunistáknak...”

Tempfli József nagyváradi megyéspüspök az elmúlt év dec. 1-9 között 13 római és görög katolikus főpaptársával vett részt a pápai kihallgatáson. Mint általában, most is volt egy közös kihallgatás, minden meghívott főpap részvételével. Egy mise közösen a pápával, egy magánkihallgatás, amelyen II. János Pál személyesen fogadott minden főpapot, valamint egy közös vacsora. Az ilyen találkozásokat mindig úgy szervezik meg, hogy beleessen egy szerdai nap, a nagy pápai kihallgatással, a VI. Pál Teremben, ahová 3 ezer ülő ember fér be. Ezen találkozáson a romániai püspökök is ott voltak, s a pápa bemutatta őket a kihallgatáson megjelenteknek.

Az újságíró elbeszélgetve Tempfli püspök úrral, érdeklődött a magán kihallgatásról, s arról, hogy beszélgetésük során szóba jött-e Öszentsége idei programja?

A püspök úr így felelt: A szentatya először Kubába látogat. Fogadta, hogy az elmúlt évben Rómában fogadta Fidel Castrot, aki meghívta a szigetországba. Személyesen csodálkozom, hogy elmegy oda, és ezt szóvá is tettem. A pápa erre azt válaszolta: „Fiam, az emberi rosszaságot mindig jóval kell legyőzni. Arról akarom meggyőzni Fidel Castrot, és a világot, hogy mi nem vagyunk ellenségei sem az ateistáknak, sem a kommunistáknak. Mi nem erőszakkal akarjuk elveiniket elfogadtatni, hanem meg akarjuk őket győzni igazunkról. Ezért vállaltam el az utazást Kubába.” A Vatikánnak szándékában áll megjelentetni egy kiadványt a kommunizmus áldozatairól, s kért, állítsuk össze a kommunista rezsim áldozatainak névsorát. Szóba került az is, hogy '97, '98, '99-ben fel kell készülni a kétezer éves kereszténység megünneplésére. A pápa az 1997. évet Jézus Krisztusnak, a Fiúnak szenteli.

Álarcos bála készültek abban az óvodában, amelyikbe Palkó járt. Volt is lázas izgalom. Egyébről sem lehetett hallani, csak arról, hogy kinek milyen gyönyörű jelmezt készít az anyukája.

- Én Hófehérke leszek! - dicselkedett boldogan Kerekes Jutka.

- Én meg pillangó! - bólogatott Tóth Kati.

Ki, ki sorban elmondta, hogy milyen ruhában lesz a bálban. Csak Palkó hallgatott morcos ábrázattal. Sajnos ő még nem tudta, lesz-e jelmeze, s ha igen milyen. Rossz fát tett a tűzre. Elrontotta Ági hugi gumikacsáját, hogy ne sípoljon. Most aztán édesanyja titokban csinálja meg a jelmezt. Még így is csak akkor, ha addig Palkó megbecsüli magát. Vigyázott is nagyon, nehogy valami galibát okozzon. Szeretett volna egy csodálatos jelmezt, amilyen senkinek nem lesz.

Egyik nap telt a másik után, míg végre eljött az a vasárnap, amelynek délutánján megrendezik a jelmezbált.

Palkó, amikor reggel kinyitotta a szemét, be is hunyta ismét, azt hitte, hogy álmodik. Az ágya mellett a fotel karján ott csillogott-villogott egy gyönyörű szép paprikajancsi jelmez. Az egyik oldala kék volt a másik meg piros. A hegyes sapka végén meg aprócska csengő is díszelgett.

- Húha! De gyönyörű! - suttogetta áhíttal Palkó, és megsimogatta a fényes, puha jelmezt.

- Mi lenne, ha kicsit felpróbálnám? Nagyon vigyáznék rá, csak éppen belebújnék. - Azzal máris lázasan öltözködni kezdett. De sehogy sem tudott rájönni, hogy kell belebújni a furcsa szabású ruhába. Olyan volt az, mint egy kezeslábas. A blúz egybe volt nyitva, és sok-sok pici gomb díszítette végestelen végig.

Végül nagy nehezen mégiscsak belelalt, de ki látott már ilyet? A lábán úgy feszült a nadrág szára, mintha ráöntötték volna. A karján meg olyan buggyosan lötyögött a blúz ujja, hogy elveszett benne. A ruha nyaka meg titokzatos módon odakerült, ahol Palkó ülni szokott.

- Fordítva varrta meg Édesanya! - morfondírozott magában. Az meg sem fordult a fejében, hogy talán ő vette fel fordítva. A blúzt húzta fel nadrágnak, s a nadrág lett a blúz.

- Azért így is nagyon szép! - forgott magakörül gyönyörködve. Pedig ugyan-csak furcsán festett, és ráadásul minden lépésnél recsegett valami.

- Nem baj! - nyugtatta meg riadozó lelkiismeretét.

- Kicsit biztosan elszakadt, de így most legalább kényelmesebb. Szorított itt alul.

Már éppen le akarta vetni, amikor

Mária néni meséi

Palkó a Paprikajancsi

eszébe villant, hogy jó lenne megmutatni a szomszéd Petinek.

- Vigyázok rá nagyon. - nyugtatta ismét háborgó lelkiismeretét, és picit elmosolyodott, mikor lábujjhegyen átsurrant az előszobán. A fürdőszobában édesapa borzasztóan hamisan énekelt. Óvó néni azt mondaná, hogy nincs hallása. Most ez nem is baj, legalább nem hallja meg, hogy nyikorog az ajtó. A konyhából kakaó illata szállongott, de Palkót ez most egy cseppet sem izgatta. Nagyt sóhajtott, míg végre kijutott az udvarra, s átkukucskált a szomszédba, hogy nem látja-e Petit.

De jaj! Abban a pillanatban vad ugatás, morgás verte fel a csendet. Gombóc és Gömbóc, a két mihaszna kutyas nekiugrott a tirtarka micsodának, és Palkó máris ott találta magát egy olvadó hótócsában.

- Mit csináltatok, ti semmirekellők! - Kiáltotta haragosan.

- Gombóc bocsánatkérően toporgott mellette. - Ne haragudj kiszagzám! - vakkantotta szégyenkezve - Igazán nem tudhattam, hogy

te rejtőzöl ebben a szörnyűségben!

- Vau, vakk! Hogy is jutott eszedbe ilyen maskarába öltözni! - morgolódt Gömbóc is, és undorral kirázta fogai közül azt a jóko-

SZOMORÚ A VERÉB

*Szomorú a veréb,
Ugyan mi kár érte?
A vércse leányát
Feleségül kérte.
A vércse azért se
Adta oda néki,
Csak ugrik a bugris,
Egyet se tud lépni*

*Ha volna legalább
Háza, vagy barátja,
Ha lenne telente
Füstös a kabátja,
Ha fújna, tutulna
Énekszót is szépet,
Vihetne, vehetne
Vércse feleséget.*

NEM LOCSOG A TOCSOGÓ

*Locsog a sár.
Tocsogós,
De jó, mikor
Kopogós!
Szél szalad a
Kert alatt,
Itt terem egy
Perc alatt.*

*Háta mögött
Fut a tél!
Köpönyege
Csupa dér!
Didereg a
Tocsogó,
Jégtükör lesz,
Kopogó.*

ra piros-kék selymet, amit kiszakított a jelmezből.

Palkó nagy nehezen feltápáskodott, és csak úgy potyogtak a könnyei, mikor végignézett sáros, ázott, megtépázott öltözékén.

- Világgá megyek! - határozta el nyomban. Arra gondolni sem mert, hogy odaálljon édesanyja elé, és bevallja, hogy megint mekkora kárt okozott. Át akart osonni a baromfi udvaron, hogy a kert alatt kijusson a rétre, de amint kinyitotta a kiskaput, ott termett Karcsi, a tarkatollas kakas, és haragosan rákiáltott:

- Kukuriku, kikeré! Hess, maskara kifelé!

- Nem vagyok én maskara, hanem Palkó! - szipogta a póru jár kisiú, és menekült amerre tudott. Hanem ott meg Gazi, a gúnár fogatta rettentő haraggal:

- Méghogy Te volnál a mi aranyos kis Palkónk! - sziszegte dühösen - Gigá! Gigá! Gigá-gá! Szaladj tüstént világgá!

- Hiszen oda igyekeznek - szipogta keservesen Palkó, - de ti nem engedtek!

Gombóc odasompolygott a lábához, és letett elé egy jókora csontot.

- Egyél kiszagzám! - kínálta sajnálkozó tekintettel. - Ha világgá mész, bizony neked is ez lesz az eledeled, mert senki nem visz utánad kakaós reggelit.

- Pedig már nagyon éhes vagyok. - zokogta szegényke egyre keservesebben. Úgy nekiadta magát a búsulásnak, hogy, hogy észre sem vette, mikor kinyílt a kiskapu, és édesanyja fejcsóválva megállt a háta mögött.

- Nini! Hát miféle bőrigázott, megtépázott Paprikajancsi pityereg? - Kapta a karjaiba síró-rívó fiacskáját sietősen. - Még megfázol, te haszontalan! Hogy tehetél ilyet? - dorgálta féltő haraggal Palkót, és besietett vele a jó meleg szobába. Ott már a terített asztalon gőzölgött a kakaó, és kínálgatták magukat a vajjal megkent, foszlós kalácsszeletek. Hanem Palkó mégis úgy érezte, hogy jobb lett volna odakint a csont. Rá sem mert nézni édesanyjára, mert tudta az most nagyon szomorú.

- Ne tessék haragudni rám! - zokogta édesapa karjai között - ezután mindig nagyon, nagyon jó leszek!

- Hát jó kis fiú még lehetsz, ha igazán akarsz, - mondta bánatosan édesanyja, miközben lehúzta Palkóról a tönkrement jelmezt - de ma délután Paprikajancsi már bizonyosan nem.

Így történt aztán, hogy az óvodai jelmezbálon minden gyerek szebbnél-szebb mesealakká varázsolva topogta a táncot, csak Palkó szégyenkezett a mindennapos kötényében.

A mesét és a verseket
Iványi Mária írta.

Trodalmi oldal

Régi gyomai Ferenc-napok

I. fejezet

A Ferenc nem tartozik a legnépszerűbb férfineveink közé: a János, az István, a László vagy a Mihály mesze lekörözi. Nálunk, a Tiszántúli kálvinista vidékein mégis megvan a divatja, mintegy háromszáz éve már. Pedig nem is igazi kálvinista név: eredete egyenest a katolikus egyház nagy szentje, Assisi Szent Ferenchez kötődik, akit kereskedő atyja, - franciaországi útja alatt szülvén meg francia eredetű édesanyja, - a család „il piccolo Francese”, a kis Francia ' névvel becézett s ez maradt rajta. Az olasz Francesco, a francia France végső soron annyit jelent: „francia”.

Nálunk a kuruc szabadságmozgalmak vezére, II. Rákóczi Ferenc fejedeleme, a „nagyaság fejedeleme” tette igazán népszerűvé a református, függetlenségi szellemű vidékeken; neki különben már édesatyja is ezt a nevet kapta a keresztségben. A fejedeleme maga katolikus volt, de mint megírta emlékirataiban, lelkészeinek 9/10-e a protestánsok közül került ki, s a fölkelők derékhadát is a hitükben üldözött kelet-magyarországi protestánsok adták. Nem lehet hát véletlen, hogy az ellenzéki kálvinista szellemű Kazinczy család református ügyvivőnek szánt fiúgyermekét is Ferencnek keresztelték az érsemyéni templomban, s hogy a Himnusz költője, Kölcsey Ferenc is ezt a nevet kapta a bihari Sződemeteren.

A Himnusz-író Kölcsey 1838-ban halt meg, akkoriban mikor az én dédapám, Szilágyi Ferenc megszületett, Gyomán. De úkapám szintén Szilágyi Ferenc volt, csak az ő édesapja viselt más nevet: a keresztségben ő a Pál nevet kapta.

Nagyapám elbeszélése szerint ő volt az, aki családjával a Bihar megyei Kőbölkülön „ígve (égve) hagyta a micsest (mécsest)”, vagyis éjnek idején megszökött. Ilyenformán szökött jobbágyként telepedtek le, s letek hazát apai őseim a Hármaskörös partján. Nevük szerint végső soron Ady „hepe-hupás vén Szilágyaság”-ából származtak, s amennyire az öreg, 1801-i Károli-biblia bejegyzéseiből kitetszik, színreformátusok és színmagyarok voltak, akárcsak a Nagykunságból, a „kis Debrecen”-ként emlegetett Mezőtúrról anyai őseim, a Szűcsök, pontosabban: N. Szűcsök. Az N-t csak az ötvenes években hagytam el, nem azért, hogy netán valami nemesi előnév maradványát sejtsek benne, hanem azért, mert a bediktáláskor a hivatalokban zavart okozott: volt rendőrségi írnok, aki Ensűcsöt írt, s mikor azt mondtam, hogy „Nagy N „pont” akkor ezt is leírta így: Nagy N.”—így aztán átmenetileg egyszerűsítettem anyai őseim családi nevét. (Különben a család egyik őseit kutató tagja az N.-ben nánási, vagy hogy nánai előnevet kereste, de valószínűbb, hogy különböztető ragadványnev maradványa: akkoriban még virágzott a szűcsipar, és sok volt a Szűcs családnév ezen a tájon.)

De azért nagy kálvinistaságunk ellenére a Ferenc napot mi is a katolikus egyház szentje, Xavéri Szent Ferenc napján tartottuk, azaz december 3-án, ahogy minden hazai kálvinista. (S ez is bizonyítani látszik, hogy Gyomán, a kálvinista többségű községben felekezeti béke volt, amit talán a szomszédos - most már vele egy - Endrőd katolikus volta is elősegített. A felekezeti villongás legfőjebb addig terjedt, hogy a Róm. Kath. elemi népiskolásoknak odakiáltozták a református iskolások: „Katolikus, Katlanmókus”, aminek ugyan nem volt semmi értelme az égvilágon, de ők visszakiabáltak: „Református, lóformátus”, amiben valamivel több értelem volt, s ha olvastuk volna már akkoriban is Swift Gulliver-jének eredeti, felnőtt kiadását, még ki is húzhattuk volna egy kicsit magunkat, elvégre a nagy ír-angol író a Nyihahákat, a lovakat az embereknél magasabb rendű lényeknek tartotta, s mint vezető réteget, őket akarta uralkodóvá tenni a társadalomban. Annak azonban, hogy a kálvinisták is a katolikus szent napján Ferenc-napoztak, megvolt a

maga gazdasági, hogy azt ne mondjam, gasztronómiai indoka is: van Ferenc korábban, májusban is a kálvinista naptárban, de december a nyári mezei munkáknak, aratásnak, betakarításnak, a szüretnek a vége volt. (mert hát Gyomán nemcsak a jó fehér kenyérnek való búza termelt, hanem a Révleposon, s a Pocosban bor is mellé: innen küldözgettek a gazdák az úrvacsoráztatáshoz is a parókiára, s az Erzsébet-ligetben volt szüreti bál is bandériummal, póznamászással, ketreccel, ahová a szép lányokat, menyecskéket lehetett bevitetni az árvalányhajás süvegű fogdmegekkel, s csak jó áron - három tánc vagy tüzes csók árán - lehetett kiszabadulni).

December elejére már az új bor is kiforrt a hordóban: a vörös oportó, otelló, megvolt a disznóölés: volt mit feladni a névnapiasztalra.

Nálunk három Ferenc is volt a családban a két háború közt. legalább is 1928 óta, mióta e sorok íróját is meghozta a golya a Kossuth Lajos utcai házba, (ahol csakugyan évekig fészkelte egy golyacsallad a kéményen) s Répási vagy Tiba tiszteletes úr a fejére öntötte a Jordán vizére emlékeztető keresztvizet. Nagyapám elidősb Szilágyi Ferenc egy utcával odább, a Petőfi Sándor utca 28-ban lakott nagyanyámmal, s mindketten hivatalosak voltak hozzánk a Ferenc-napi ebédre.

A névnapozás kora reggel kezdődött a muzsikos cigányok köszöntőjével: négyen vagy öten is jöttek s a hálószoza nagy hármás ablaka alatt, ahol az én részegyám is állt, zendítették meg a szárazfát. Egy-egy pohár bort és néhány húszast, ötvenest kaptak, vagy „összák el” jelszóval egy fényes ezüst pengőt a primás. Furcsa emberek voltak e muzsikosok: szinte láthatatlan testületet alkottak, mind tudtak egymásról: egyszer egy cigányprimás temetésen a Fő utcán végig száz muzsikos húzta keservesen a cigánysíratót a koporsó után. Bár igen szegények voltak, de ilyenkor, a névnapon, fekete bársonyprémes - többnyire „uraságoztól levetett” - télikabát volt rajtuk és nyakkendő. Kettőjüket - nagyapámtól hallottam - Hurkának és Kolbásznak becéztek. Nem tudom, miért. Ahogy azt sem, honnan szereztek ezeket a ruhákat, ki tanította meg őket az öltözködésre s ki a hegedű mesteri kezelésére, a muzsikálásra? Mikor mind - a legtöbben - földhözragadt szegények voltak: a Pocos felé volt a „cigányváros”-ként emlegetett putrinegyed, meszeletlen vályogházakkal. Gúnyosan - s nemcsak Gyomán - „Párizs”-nak, meg „London”-nak nevezték e városrészeket. Az őseik állítólag Indiából jöttek, s így lehetek köztük maharadszák leszármazottai is. Az iskolában beszéltek róluk, hogy a kiöntött ürge húsát is megsütik, megesszik s az elhullott tyúkot, disznót is éppúgy megsütik, megfőzik.

Volt egy osztálytársam, kissé szeplős, kreol arcbrórral, csillogó fehér fogakkal. Le nem tagadhatta volna a származását, bár ezért az iskolában őt senki sem csúfolta. A neve egészen magyar volt: Gyöngyösi. A keresztnéve meg őneki is, mint nekem, Ferenc.

SZILÁGYI FERENC

(Folytatjuk a következő számunkban)

„Szép új világ”-ban

Mirtha Huxley-t igazolná a jelen.

Gyógyszertárban. Fejkendős néni oldozgatja zsebkezdője sarkát, s a receptre pénzérméket rakdos.

Gyógyszerészről együttérző hangját átsüti a saját jelene:

„Még egy tizest tegyen hozzá, kérem!”

S én kongatom, mivel nincs neki,

bár az Újév ígérlet-küszöbén

alig hete botladoztunk át.

Szíven öklöz ez a sors-alázás:

Üdvözlégy, te „szép új világ!”

A „néni” - bár lehet, hogy húgom - , száriján megszépül a köszönet:

„Uram koldus-szintén, szegény nem vagyok,

így tehát most is megfizetek:

Bőkezűen adják meg az Isten,

s óvják a Mennyei Seregek!”

„Nem szegény?” - döbbenten csodálkozom,

s pennám hegyén rozsdállik a rím,

hogy újabb szentenciát nyerjek

a fejkendős asszonytól megint:

„Szegény, kinek ördögé a lelke,

sodorja hazugság-forgatag,

de, ha lelked a Jóistené,

koldusán is gazdag vagy s szabad!”

S a patika forgóajtáján sántán is vígan fordulok át, súgva Szent Imre szobra felé:

„Gazdag lennék?” - te „szép új világ!”

TÍMÁR MÁTÉ

1997. január 14.

Bűnügyi krónika

Ezúttal ismét tudunk bűnügyi tudósítással szolgálni, s ha maga ez a tény nem is nevezhető örvedetesnek, a felderített, leleplezett bűntényekről talán mégis kevésbé keserű szájjal hallunk, olvashatunk.

Sikerült kézre keríteni a legutóbbi tudósításunkkor még ismeretlen, intézmények elleni betörés sorozat tetteseit, s ellenük a bizonyítási eljárás, előzetes letartóztatás mellett folyik. Sajnos a vikkendház betörések tavasszal „lefűlet” ugyancsak sorozat elkövetői ellen folyó eljárás dacára jelen pillanatban is minden hétre átlagosan 5-7 ilyen jellegű betörés esik. Lezárult a '96-os bűnügyek statisztikája. Erről így tájékoztat Szűcs József őrsparancsnok: „Városunkban 1996 év folyamán 758 bűncselekmény vált ismertté. Ebből 27 személy elleni, 59 közlekedési, 5 házasság-család, ifjúság és nemi erkölcs elleni bűncselekmény, 7 államigazgatási, igazságszolgáltatás, közélet tisztasága elleni, 47 közrend elleni, és 613 személyek javai, vagy közismertebb néven vagyron elleni bűncselekmény volt. Az év folyamán az előző évhez viszonyítva tovább nőtt az ismertté vált bűncselekmények száma.

A fenti statisztikát tekintve is nyilvánvaló, hogy elsősorban a személyek javai ellen elkövetett bűncselekmények növekedtek számottevően. Ennek elsődleges oka, hogy megszűnt a vikkendház betörések „szezónális” jellege. Felderítési eredményünket az előző évi 50%-ról 60% fölé emeltük. A közterületi rendőri jelenlétet 1996 aug. 1-től üzembe helyezett ügyeletkiváltó rendszer következtében sikerült növelni, ami azt jelenti, hogy az előző évhez képest 137 fővel 1077 órával többet töltöttek a rendőrök a közterületeken, a változatlan rendőri létszám mellett.

A rendőri intézkedések az alábbiak szerint alakultak:

	1995	1996
Az elfogások száma:	96 fő	136 fő
A helyszíni bírságok:	994 fő	1155 fő

Bár a szabálysértési feljelentések száma 318-ról 206-ra csökkent, mégis úgy gondoljuk, hogy az összrendőri tevékenység eredményesen segítette a bűnügyi felderítést.

A számok ismeretében mi sem gondolhatjuk másként! Talán olykor hiányolják az olvasók, hogy nem közöljük az elkövetők nevét. Ezt azonban a különböző személyiség-védelmi jogok miatt nem tehetjük. A bírói ítélet meghozataláig ugyanis minden elkövető csupán gyanúsított. A lényeg, úgy gondoljuk mégis az, hogy az elkövetők előbb-utóbb rács mögé kerüljenek.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Amit az időközi

polgármester-választásról tudni kell

1997. február 2 vasárnap: A választási kampány kezdete. Vége március 8.

február 12 szerda: A választói névjegyzék közszemlére való kitétele.

február 21 péntek: A Választási Bizottság közzéteszi a jelöltek nevét.

március 2 vasárnap: A Gyomaendrődi Híradó különszáma ingyenesen közzéteszi a jelöltek választási felhívását.

március 7 péntek: A szavazóhelyiségek előkészítése.

március 9 vasárnap: A választás napja. Reggel 6 órától este hét óráig tart a szavazás.

március 12 szerda: Hivatalos eredményhirdetés.

Fontos tudnivaló: A szavazóköroekben nem lesz változás, de a szavazó helyiségekben igen. Kísérje mindenki figyelemmel, hogy hova kell menni szavaznia!

Egy-egy ajánlasi ív aláírásával a lakosság több jelöltet is támogathat!

**KÉRJÜK POLGÁRAINKAT, SZAVAZZANAK!
SZAVAZATUKKAL FEJEZZÉK KI SZÁNDÉKUKAT!**

BÉKÉSI MEGYE KÉPVISELŐ-TESTÜLET NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGI BIZOTTSÁG

5601 Békéscsaba, Derkovits sor 2., Pf.: 118
Telefon: 66/441-141 Telefax: 66/441-593

01-4/1996. ikt.sz.

Település Polgármesterének

Székhelyén

Tisztelt Hölgyem, Uram!

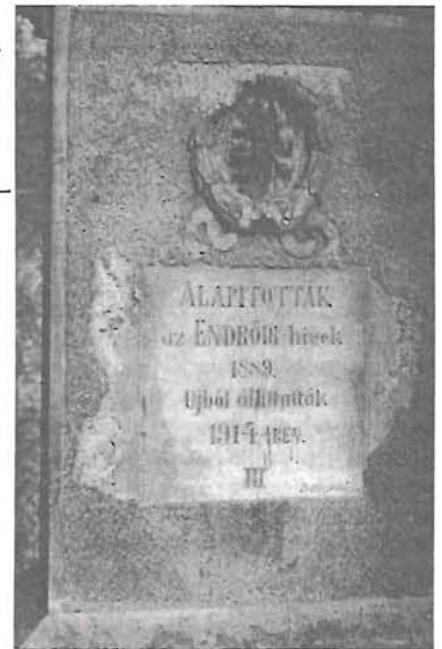
A napokban az Arad megyei Máriaradnán járva fényképeztem ezt az Önök előtt is, a katolikus közösségük előtt egészen biztosan ismert feliratokat.

Emlékdízőnek küldjük meg a fényképeket, s kérvén a katolikus felekezet vezetőjéhez eljuttatását.

Közösségéért végzett munkájához sok sikert kívánok.

Békéscsaba, 1996. november 19.

A napokban kaptuk a radnai stációról ezt a képet, köszönjük!
Kedves figyelmesség!

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉssel IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Osztályozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútortápolat méretre vágunk, élfóliázunk, értékesítünk több színben.

Négyhónapos fajtatizsza németjuhász kiskutyák eladók.

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

AKCIÓ! AZ ENDRŐDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN

Endrődi út 1.

AJÁNLATAINK:

- E 45-ös jó termő kukorica, fémszárolt 180,- Ft/kg áfával
- Hétízű vegyepálinka 550,- Ft/l
- Gumicsizma kedvezményes áron 1.200,- Ft
- Elektróda, olcsó, jó minőségben. 170,- Ft. + Áfa
- Alma, burgonya, hagyma jó minőségben,
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Energia szintű, biztos hatású arcápoló

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

MI NEMCSAK KIVÁNJUK A BOLDOGABB ÚJ ÉVET, DE TESZÜNK IS ÉRTE!

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Marol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578
06-30/436-781

MEGNYÍLT A KÍNAI BOLT

Hősök tere 7.sz. alatt.

Sok szeretettel várjuk
kedves vásárlóinkat!

Kaphatók: női, férfi, és gyermekruházat,
cipő nagy választékban.

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó BARTA LÁSZLÓ

5502.Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)
Rádiótelefon és üzenetörgészítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezetetését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

Két nappal a rendkívüli testületi ülés után, - amelyről másutt már szoltunk - találkoztunk ismét a város képviselő-testületével. Legfőbb téma az 1997 évi költségvetés tárgyalása volt. De vegyük sorjába a dolgokat.

Szokás szerint az ülés elején rendelet-módosításokkal és rendeletealkotásokkal foglalkoztunk. Ezek közül a legfontosabb az, amely a Környezetvédelmi Alapról rendelkezik.

Célja:

- Környezetvédelmi intézkedések végrehajtása,
- környezeti károk mérséklése,
- környezeti ártalmak megelőzése,
- környezetkímélő tevékenységek, környezetbarát technológiák elterjedésének segítése,
- zöldfelület-gazdálkodás,
- természeti értékek megóvása,
- környezetvédelmi oktatás, nevelés.

Bevételei, melyekből az Alap működhet:

- Környezetvédelmi bírság 30%-a,
- környezetterhelési díjak egy része,
- az önkormányzat e célra elkülönített összege,
- a közigazgatási területen kivett természetvédelmi bírság,
- pályázatokon elnyert összegek,
- egyéb bevételek.

Felhasználása:

- Levegőtisztaság védelme,
- hulladék gazdálkodás,
- védett természeti értékek megőrzése, eredeti állapotuk helyreállítása,
- zaj és rezgésvédelem,
- zöldterületek védelme, fejlesztése, erdők védelme
- allergén növények elleni védekezés,
- vizek védelme,
- talaj védelme, stb.

Az Alap éves bevételeinek 20%-át pályázatokon el lehet nyerni. A támogatás mértéke a tervezett költségek 30%-a

A következő téma a hulladék szállítására leadott pályázatok ismertetése volt. Csak a pályázatot elnyert szolgáltató végezheti a folyékony hulladék szállítását az ártalmatlanító helyre. A szolgáltatás igénybevétele kötelező a csatornahálózat-ra nem kötött ingatlanokról. A bizottság elé került két pályázat olyan hiányos volt, hogy azokat nem fogadták el, s úgy döntöttek, hogy új pályázat kerül kiírásra.

A Munkaügyi Minisztérium Közmunka-

tanács Hivatala a közmunkaprogramok megvalósításának 1997. évi támogatására pályázatot ír ki. A pályázatot január 31-ig lehetett benyújtani. Pályázatunk célja a belvíz-vezető csatornák karbantartása. E munkálatokra 100-120 regisztrált munkanélkülit lehet alkalmazni. A bérek a foglalkoztatási kör megyei átlagbéreknek felelnek meg. Testületünk úgy döntött, hogy a munkák végzéséhez szükséges 7 millió forint önerőt biztosítja. Ez azt jelenti összességében, hogy az elvégzett munka értéke 36.500.000 Ft. lesz, mely által a belterületi árokrendszer rendszerben lesz. Munkanélküli lakosságunk egy része pedig normális bérrel dolgozhat!

Ezt követte a költségvetési koncepció vitája. Az már előre várható volt, hogy több helyen gond lesz, hiszen a 944.481.000 Ft várható bevétellel szemben 1.022.010.000 Ft a várható kiadás, tehát a hiány 77.529.000 Forint. Az látható, hogy ilyen nagy összegű hiányt képtelenség kezelni. A szakemberek véleménye szerint cca. 40-50 millió forint még kezelhető lenne. A testületi ülés célja tehát az lett volna, hogy ezt próbáljuk kialakítani. Ehelyett parttalan, meddő vita alakult ki, mely több órán át tartott. Következésképpen az lett, hogy a felmerült viták megoldásának lehetséges kivezetését rendkívüli testületi ülésen folytatjuk tovább. Előtte a bizottságok ismét foglalkoznak a problémákkal. Itt kell megemlítenem, hogy több önkormányzat is hasonló cipőben jár, mint mi (Battonya, Békés stb.) Az állam azt várná el, hogy a hiányzó összegeket a lakosságtól adók formájában (adóemeléssel) vonjuk el, mi, képviselők, akiket a lakosság választott meg, hogy érdekeiket képviseljük! Tudjuk jól, a lakosság terhei tovább már nem fokozhatók!

Nagy Pál úrnak, a GYOMASZOLG Kft. ügyvezető igazgatójának megbízása m. év december 31-én lejárt. Jelenleg márc.1-ig megbízottként vezeti a Kft-t. Az ügyvezető igazgatói munkakör betöltésére pályázatot ír ki a Testület. A pályázati anyagot január 27-től lehet átvinni a Polgármesteri Hivatalban. A pályázatok benyújtási határideje: február 20-án 12 óra. Döntésre a február 27-i ülésen kerül sor.

Utolsó napirendként a testület az 1997. évi munkatervét fogadtuk el.

Czibulka György

A VÖRÖSKERESZT KÖZLEMÉNYE:

A Gyomaendrődi Vöröskereszt Területi Szervezete 1997. február 17-én és 24-én délelőtt 8-12 óra között önkéntes véradást szervez a Katona József Művelődési Központban. (Kossuth u.9.) Mindenkit szeretettel várunk.

Árvainé Lakatos Éva
VK munkatárs

Adótámogatás

Az 1996. évi 126-os törvény értelmében felajánlható a személyi jövedelemadó egy százaléka alapítványnak. Örömmel adjuk közre, hogy az endrődi Honismereti Alapítvány már két támogatást is kap. Az egyiket Fülöp Mátétól Békéscsabáról, a másikat Dr. Tímár Esztertől Budapestről. Nagyon örülünk más támogatóknak is. Az összeget az Endrődi füzetek c. sorozat kiadására fordítanánk. Ha a kedves olvasóink közül van, aki egyetért céljainkkal, kérjük, segítse működésünket azzal, hogy az adójának egy százalékát felajánlja nekünk.

Adataink:

HONISMERETI ALAPÍTVÁNY
GYOMAENDRŐD
ADÓSZÁM: 19056274-1-04.

Köszönettel:

Hornokné Németh Eszter
egyesületvezető

A KDNP HELYI SZERVEZETÉNEK ÉRTESÍTÉSE

A KDNP vezetősége értesíti tagjait és minden érdeklődőt, hogy február 3-án a Községi Házban délután 6 órakor NYÍLT TAGGYŰLÉST tart. Vendégeink CZIBULKA GYÖRGY alpolgármester és SZEBELLÉDI ZOLTÁN a KDNP megyei elnöke. Minden érdeklődőt szeretettel vár

**a
KDNP VEZETŐSÉGE**

VÁROSUNK Gyomaendrőd

Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1